

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้มุ่งศึกษาถึง สภาพทางสังคมปัจจุบันของประชาชน ผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจาก โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพาน เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอนถ้ามีการก่อสร้างจริง รวมทั้งศึกษาแนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบจากโครงการฯ ในพื้นที่ศึกษาบ้านหนองตอง ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามขอบเขตเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ เน้นการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยอาศัยการสังเกต อาศัยข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักเพื่อให้เห็นผลกระทบทางสังคมชัดเจน การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้าน หัวหน้าครัวเรือน และตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ โดยการกำหนดระดับผลกระทบทั้งในปัจจุบันและหากมีโครงการฯ เกิดขึ้น ผลการศึกษาแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 บริบททางสังคมของพื้นที่บ้านหนองตอง ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

4.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

4.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

4.1.4 ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน

4.1.5 เศรษฐกิจในชุมชน

4.1.6 ระบบสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน

4.1.7 การท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรม

4.2 บริบทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน

4.2.1 ลักษณะการก่อสร้าง

4.2.2 ลักษณะพื้นที่ผ่าน

4.3 ผลการประเมินผลกระทบทางสังคมของประชาชนหมู่บ้านหนองตองจาก โครงการฯ

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4 มาตรการในเชิงป้องกัน แก้ไข และผลกระทบทางลบทางด้านสังคมที่อาจเกิดขึ้น ต่อประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง

4.4.1 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.4.2 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.1 บริบททางสังคมของพื้นที่บ้านหนองตอง ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบไปด้วย

4.1.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านหนองตอง

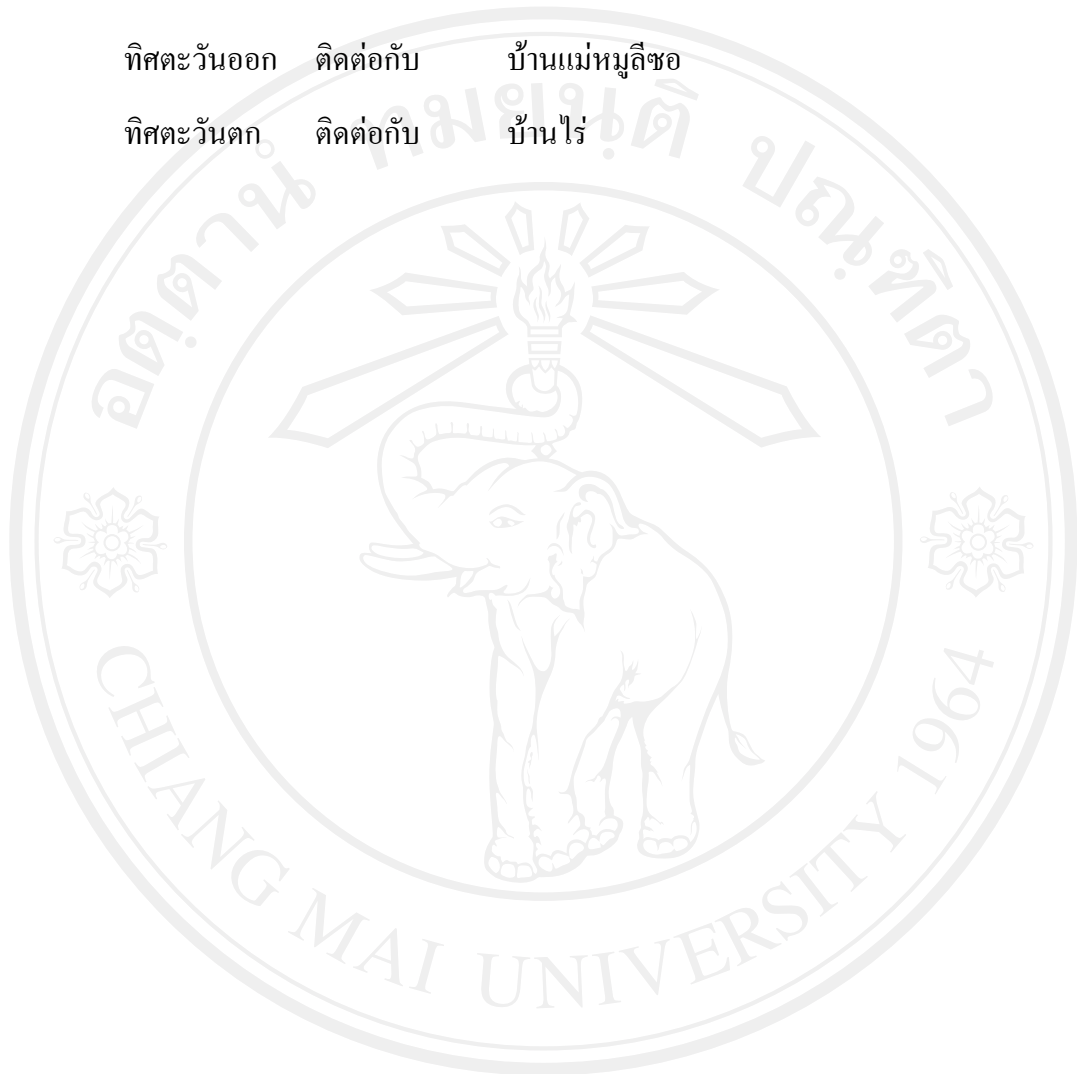
บ้านหนองตอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน บ้านหนองตองเป็นชาวเขาเผ่าลีซอหรือ “ลีซุ” ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2524 ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น ตอนนั้นมีประชากรเพียง 5 หลังคาเรือน ชื่อหมู่บ้านมาจากคำว่า “หนองกลาง” และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น “หนองตอง” เวลาต่อมามีชนเผ่าลีซออพยพเข้ามาอาศัยอยู่เพิ่มเติม จากอำเภอปาย อำเภอเชียงดาว ปัจจุบันบ้านหนองตอง มีประชากรทั้งสิ้น 731 คน ชาย 372 คน หญิง 359 คน มี 130 ครัวเรือน ปัจจุบันมีนายสมบูรณ์ แซ่จาง เป็นผู้ใหญ่บ้าน

4.1.2 ลักษณะทางกายภาพ ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านหนองตอง มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเนินเขา มีลำห้วยไหลผ่าน มีต้นน้ำอยู่ในป่าต้นน้ำบ้านหนองตองซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวน ส่วนน้ำในการอุปโภคบริโภคได้มาจากประปาภูเขาสามารถทำการเกษตรได้ 1 ครั้งต่อปี พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าวไร่ ถั่วแดง ข้าวโพด เผือก ฝรั่ง และกระเทียมเป็นหลัก พื้นที่หมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตการดูแลพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสบป่อง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อบต.สบป่อง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านหนองผาจ้ำ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านแม่หมูลิซอ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	บ้านไร่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

๑ แผนที่ผังหมู่บ้านหนองตอง ๑

ภาพ 1 แสดงแผนผังที่ตั้งหมู่บ้านหนองตอง

ลักษณะภูมิอากาศ

ในหมู่บ้านมีสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น โดยในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด มีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาว และฝนตกชุกในฤดูฝน นอกจากนี้มีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปีสภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง 3 ฤดู

4.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

1) ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่หมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ไม่มีความสมบูรณ์มากนัก เนื่องจากมีการลักลอบตัดบ้างก็เอามาสร้างบ้านเรือน บ้างก็ตัดเพื่อทำฟืนและทำไร่เลื่อนลอย และจากการเผาไร่ในหน้าแล้งยังส่งผลให้เกิดหมอกควัน เนื่องจากเป็นสวนป่าและครอบคลุมไปจนถึงพื้นที่ของอุทยาน ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายสูง ชาวบ้านจึงได้ช่วยกันปลูกป่าทดแทนและได้ปลูกไม้ผลเพื่อทดแทนไม้ที่เคยถูกทำลาย และมีหน่วยงานทางราชการมาให้ความรู้และอบรมทำให้ชาวบ้านตระหนักถึงผลเสียในการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้น โดยที่การสร้างบ้านเรือนและการใช้พื้นที่ป่าจะไม่มีการขยายพื้นที่ทำกินเข้าไปในป่า ชาวบ้านจะนำไม้มาเพียงทำฟืนเท่านั้น กรณีถ้าหากมีการสร้างบ้านที่ใช้ไม้เป็นจำนวนมากก็จะต้องผ่านการตรวจสอบจากกรรมการหมู่บ้าน หรือขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ก่อนเนื่องจากกลัวกฎหมาย

2) ทรัพยากรน้ำและแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในหมู่บ้านทั้งอุปโภคและบริโภคจะมาจากการทำประปาภูเขาทั้งหมด โดยมีต้นกำเนิดมาจากป่าต้นน้ำที่อยู่ในเขตป่าของบ้านหนองตอง มีลำห้วยหนองตองไหลผ่านเข้ามายังบริเวณหมู่บ้าน มีการนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่ บางบ้านจะมีตุ่มน้ำขนาดใหญ่ไว้รองน้ำฝนเพื่อเอาไว้ใช้เมื่อยามน้ำขาดแคลนซึ่งในหน้าแล้งน้ำจะแห้งและขาดแคลนทาง อดต.สบป่อง ต้องเอาน้ำมาแจกจ่าย ส่วนด้านการเกษตรจะสามารถทำได้ในฤดูฝนเพียงฤดูเดียวเท่านั้น

4.1.4 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคของหมู่บ้าน

1) เส้นทางคมนาคม การเดินทาง มีระยะทางจากอำเภอปางมะผ้าประมาณ 2 กิโลเมตร แยกเป็น ถนนลาดยาง 1 กิโลเมตร ถนนคอนกรีต 1 กิโลเมตร ระยะทางจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึง หมู่บ้านประมาณ 68 กิโลเมตร สภาพของถนนในหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีตทั้ง

หมู่บ้านแต่ค่อนข้างลาดชันในบางจุด สภาพถนนยังใช้งานได้ดีแต่ผิวถนนค่อนข้างขรุขระในบางจุด เส้นทางยังสามารถผ่านไปยังหมู่บ้านแม่หมูลีซอซึ่งอยู่สูงขึ้น ไปบนคอคอยห่างประมาณ 2 กิโลเมตร ออกไปทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านหนองตอง ไปยังหมู่บ้านหนองผาจ้ำทางทิศใต้ของหมู่บ้านหนองตองห่างออกไปประมาณ 1.5 กิโลเมตร เส้นทางที่ไปยังหมู่บ้านแม่หมูลีซอและหมู่บ้านหนองผาจ้ำจะเป็นทางลูกรังค่อนข้างขรุขระและมีฝุ่นค่อนข้างมาก ในฤดูฝนการสัญจรค่อนข้างลำบาก

2) หมู่บ้านหนองตองใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นส่วนใหญ่ในบางบ้านก็ใช้โซล่าเซลล์ในการให้แสงสว่างแทน โดยมีไฟฟ้าเพียงพอใช้ทุกครัวเรือนรวมทั้งไฟส่องสว่างตามถนน ทางเดินในหมู่บ้าน

3) น้ำใช้ในการเกษตรจะใช้น้ำจากน้ำฝนเป็นหลักและทำการเกษตรเพียงครั้งเดียวในฤดูฝน โดยใช้น้ำจากลำห้วยในการปลูกพืชสวนครัวบ้างในบริเวณบางบ้านที่ติดกับลำห้วย น้ำที่ใช้ในการใช้อุปโภคบริโภคจะใช้ประปาภูเขาทั้งหมด บางบ้านการบริโภคน้ำจะกรองน้ำจากเครื่องกรองก่อนบริโภค

4) ระบบการติดต่อสื่อสาร ภายในหมู่บ้านใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารได้ทั้งภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้านเป็นหลัก การติดต่อบางครั้งจะใช้วิทยุสื่อสารบ้างในหมู่บ้านไม่มีระบบโทรศัพท์สาธารณะ

สถานที่บริการสาธารณะ มีดังนี้

1) โบสถ์คริสต์	จำนวน 1 แห่ง
2) หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายที่ใช้การได้	จำนวน 1 แห่ง
3) ศาลาประชาคม (ศาลากลางบ้าน)	จำนวน 1 แห่ง
4) ธนาคารข้าว	จำนวน 1 แห่ง
5) ศูนย์ฝึกอาชีพ	จำนวน 1 แห่ง
6) ลานกีฬาหรือสนามกีฬาของหมู่บ้าน	จำนวน 1 แห่ง
7) สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน 1 แห่ง
8) โรงสีข้าว	จำนวน 1 แห่ง
9) ที่เก็บผลผลิตทางการเกษตร	จำนวน 1 แห่ง
10) สถานที่ท่องเที่ยว (โฮมสเต)	จำนวน 1 แห่ง

11) โรงกลั่นเหล้า	จำนวน 1 แห่ง
12) ร้านค้า	จำนวน 3 แห่ง
13) ศาลเจ้าเมือง	จำนวน 1 แห่ง

4.1.5 เศรษฐกิจในชุมชน (อาชีพ รายได้)

การประกอบอาชีพในชุมชนส่วนใหญ่จะการทำเกษตร โดยหลังจากที่เก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรเสร็จแล้วจะออกไปรับจ้างทั่วไปบ้างเป็นส่วนน้อย โดยส่วนมากจะค่อยเตรียมดินเตรียมอุปกรณ์ทางการเกษตรเพื่อรอที่จะทำการเกษตรในฤดูต่อไป การประกอบอาชีพจะเน้นทางการเกษตรซึ่งทำในฤดูฝนได้ปีละครั้ง รายได้เฉลี่ยครัวเรือนจะมาจาก การปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์, การค้าขาย, รวมแล้วที่ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย ประมาณ 26,000 บาท/ครอบครัว/เดือน (แผนชุมชนบ้านหนองตอง, 2550)

ในด้านการเกษตรมีข้อจำกัดในการเพาะปลูกอยู่มาก เพราะพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่บนยอดเขาสูง นอกจากนี้ยังถูกกฎหมายป่าไม้จำกัดพื้นที่ทำกิน ทำให้คนในชุมชนต้องทำกินซ้ำๆ ในพื้นที่เดิม ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านจะเน้นปลูกข้าว ถั่วแดง ข้าวโพด เผือก ชิง กระจับปี่ บริเวณตามไหล่เขา ทำซ้ำที่เดิมไม่มีการบุกเบิกแผ้วถางใหม่ เนื่องจากมีความเข้าใจในการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยปลูกถั่วสลับกับพืชอื่นๆ ในแต่ละครอบครัวจะมีพื้นที่ทำกินประมาณ 10 ไร่ที่คืน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยรวมในบางพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มตามบริเวณริมฝั่งแม่น้ำของจะมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถใช้พื้นที่เพาะปลูกพืชผักสวนครัวได้ตลอดทั้งปี เศรษฐกิจของลือซอขึ้นอยู่กับเกษตรแบบทำไร่เป็นหลัก และมีการเลี้ยงสัตว์และล่าสัตว์หาของป่า ปลูกพืชผักชนิดต่างๆ สำหรับขาย เช่น ข้าวไร่ ข้าวโพด ถั่วแดง ชิง เผือก เป็นต้น การทำไร่ข้าวเพียงเพื่อบริโภคภายในครอบครัวตลอดปีมากกว่าขายเป็นสินค้า เดือนพฤษภาคมเป็นเดือนแห่งการเริ่มฤดูปลูกข้าวและหวานเมล็ดข้าวเพราะกำลังย่างเข้าสู่ฤดูฝน ส่วนพืชอื่น เช่น ผักกาด กะหล่ำปลี พริก พักแพง ฯลฯ ปลูกกันเพียงเล็กน้อยบริโภคภายในครอบครัวเท่านั้น การทำไร่ข้าวโพดมีความสำคัญรองจากการทำไร่ข้าว ชาวลือซอได้ใช้ข้าวที่ผลิตได้นี้ไปเลี้ยงสัตว์เช่น หมู ไก่ หรือ ไม่นำมาหมักต้มกลั่นเป็นสุราข้าวโพดเพื่อดื่มกันในระหว่างงานพิธีฉลองปีใหม่หรืองานพิธีอื่นๆ ภายในหมู่บ้าน อาหารที่ชาวลือซอใช้เลี้ยงสัตว์เป็นประจำโดยไม่เคยเปลี่ยนก็คือข้าวโพดนี่เอง

นอกจากชอบทำไร่แล้ว ชาวลือซอยังชอบเลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น ไก่ หมู แพะ แกะ ม้า อีกด้วย โดยเฉพาะไก่และหมูนั้นเป็นสัตว์เลี้ยงที่ขาดเสียมิได้ บ้านของชาวลือซอทุกหลังจะต้องเลี้ยงสัตว์ทั้งสองชนิดนี้ไว้ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการเช่นสังเวทในพิธีต่างๆ ชาวลือซอมีการติดต่อในทางค้าขายกับคนพื้น

ราบข้าง สินค้าที่นำไปขายก็ได้แก่พริกไทย มันฝรั่ง บางคนก็สะสมกล้วยไม้และนำมาขายให้คนพื้นราบพร้อมกับของป่าอื่นๆ เช่น เนื้อกวางที่ล่ามาได้ ผู้ชายชาวลีซอชอบล่าสัตว์มาก และมีความสามารถในการใช้หน้าไม้เป็นอย่างดีและเมื่อขายฝันได้ก็มักจะซื้อปืนมากกว่าจะซื้อรองเท้า ส่วนรายได้จากผลผลิตอีกส่วนหนึ่งที่แบ่งให้พวกผู้หญิง ก็จะซื้อเครื่องประดับที่ทำด้วยเงินและเสื้อผ้าให้ตนเองและพวกเด็กๆ ในแต่ละหมู่บ้านจะมีคนตั้งตัวเป็นช่างตีเหล็กและก็ทำงานให้ทุกคน ในหมู่บ้านช่างเหล็กบางคนมีความชำนาญมากสามารถทำเป็นสวดยๆได้ ลีซอชอบรสจืดๆ ไม่เหมือนหมูเชอชอบรสเผ็ดร้อน ชอบเนื้อหมูมากกว่าเนื้อสัตว์อื่น แกงใส่ผักกาด เกลือ กะหล่ำปลี ผักกาดตากแห้งเอาแช่น้ำต้มกับเนื้อรับประทาน ไก่และหมูนานๆ รับประทานสักครั้งหนึ่ง มักใช้สัตว์ที่ดักจับมาได้แกงกับผัก เอาอาหารใส่ถาดไม่มีขา นั่งบนตั่งหวาย หยิบตะเกียบพวยข้าว ต้มน้ำชาร้อนๆ ไม่ดื่ม น้ำดิบ สุราข้าว โปดต้มบ้างเวลามีงานพิธี น้อยคนสูบบุหรี่ แต่ทุกคนเคี้ยวหมากปากเประจอนฟันดำ

4.1.6 ระบบสังคมและความสัมพันธ์ในชุมชน

ลีซอ เป็นสาขาหนึ่งของชนชาติโล — โล อย่างเดียวกันกับอะซ่า (ก้อ) และลาฮู (มุเชอ) แต่ขนบธรรมเนียมของลีซอคล้ายคลึงกับชาวแม้วชาวเข้ามากกว่าคล้ายคลึงกับชาวลาฮูหรือ อะซ่า เนื่องจากได้รับอิทธิพลของชาวจีน เพราะอยู่ในเขตจีนนานกว่าชนทั้งสองเผ่านี้

ถิ่นฐานดั้งเดิม ของลีซออยู่ทางต้นแม่น้ำสาละวิน ในเขตของมณฑลยูนนานตอนตะวันตกเฉียงเหนือ หรือทิศตะวันออก และตอนเหนือของรัฐกะฉิ่นแห่งสหภาพพม่า แถบเมืองลิสซาเหนือ เมืองยุงซาง มณฑลยูนนาน

ต่อมาได้อพยพเข้าไปอยู่ทางทิศตะวันตก ในดินแดนของรัฐกะฉิ่นถึงแม่น้ำมายกะ อันเป็นสาขาหนึ่งของแม่น้ำอิรวดี ตอนเหนือของไทยดำ ที่บริเวณนั้นเรียกลีซอว่า “ลิจู” และอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากตามแนวภูเขากะฉิ่น ระหว่างพรมแดนพม่าตอนเหนือของจีน

นอกจากนี้ ยังอยู่อย่างกระจัดกระจายตามหุบเขาของลำแม่น้ำมา (ส่วยลี) หรือลุงเจียงเหนือเมืองเตงเยน ลีซอยังกระจัดกระจายไปทางทิศตะวันออกจนถึงฝั่งแม่น้ำโขง และอพยพเข้าไปทางทิศใต้ของรัฐฉาน (รัฐไทยใหญ่) ของสหภาพพม่า ลาวเหนือของประเทศไทย

ลีซอ เป็นชนชาติชอบผจญภัยเสี่ยงโชคในการอพยพท่องเที่ยวเตร็ดเตร่ร่อนไปจากถิ่นฐานเดิมอยู่เสมอ พวกเขาได้เข้าสู่ในเขตรัฐฉาน ซึ่งอยู่ทิศตะวันออกของแม่น้ำอิรวดีกับสองฟากแม่น้ำสาละวินปรากฏมีชาวลีซออยู่อย่างกระจัดกระจายตามภูเขาในเขตเมืองว้า เมืองแสนหวี เมืองไฮ้ เมืองมิด เมืองต่องแปง เมืองกู่ด คกก้าง เมืองไลซ่า เมืองว่านเย่น ฯลฯ โดยเฉพาะที่แสนหวีเหนือเมื่อ พ.ศ. 2504 มีชาวลีซอจำนวนถึง 20,000 คนในเขตชื่อเหมา ลิบสองปีนนา มณฑลยูนนานตอน

ได้ กับเขตเมืองเชียงตุง รัฐฉานตอนใต้ของพม่า แขวงฟองสาลี แขวงหัวของ ของประเทศลาวก็มี ชาวลีซออยู่ไม่น้อยเหมือนกัน

ชาวลีซอถือกำเนิดในประเทศจีน แล้วอพยพเข้ามาประเทศพม่าแถบเมืองเชียงตุง เพื่อหาที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกฝิ่น ข้าว โปด มันฝรั่ง ซึ่งเป็นอาหารหลักจากนั้นก็อพยพเข้ามาเมืองไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากที่พม่าเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ 24 ปีที่ผ่านมา

ลีซอ ชุดแรกอพยพเข้าเมืองไทยเมื่อราว 60 ปีมาแล้ว (พ.ศ.2467) โดยมาอยู่บริเวณหมู่บ้านแม่สะลอง อ.แม่จัน จ.เชียงราย (เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านสันติคีรีในปัจจุบัน) เมื่อผู้นำถูกชาวลีซอด้วยกันยิงตาย ก็แตกกระจัดกระจายไปอยู่ในที่ต่างๆ หมู่บ้านลีซอที่เก่าแก่อายุเกิน 50 ปี และเป็นหมู่บ้านใหญ่นับร้อยหลังคาเรือนที่ยังคงอยู่ในปัจจุบันคือ บ้านหัวแม่คำ อ.แม่จัน จ.เชียงราย บ้านคอยช้าง อ.เมือง จ.เชียงราย และบ้านสามหมื่น อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ปัจจุบันชาวลีซอแยกย้ายกันไปอยู่หลายจังหวัด นอกจากที่เชียงใหม่ เชียงรายแล้ว ก็มีที่จังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน และกำแพงเพชร

จำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านหนองตองทั้งหมดมี 130 ครัวเรือน จำนวนประชากรรวมทั้งหมดมี 731 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสบป่อง เดือน ธันวาคม, 2550) มีบัตรประจำตัวที่ทางราชการออกให้โดยนายอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด 4 บัตร คือ

- 1) บัตรประจำตัวบุคคลพื้นที่สูง (บัตรสีฟ้า)
- 2) บัตรประจำตัวผู้หลบหนีเข้าเมืองจากประเทศพม่า (บัตรสีส้ม)
- 3) บัตรประจำตัวชุมชนพื้นที่สูง (บัตรสีเขียวขอบแดง)
- 4) บัตรจีนฮ่อ

การสืบตระกูล พวกลีซอก็เช่นเดียวกับอีก้อ คือ ถือการสืบสายโลหิตทางบิดาเป็นสำคัญ ครอบครัวใดเมื่อบุตรชายคนโตมีภรรยาต้องนำภรรยามาอยู่บ้านบิดามารดาของตน เพราะถือว่าบุตรชายคนโตเป็นผู้ได้รับมรดกแก่สกุล และเป็นใหญ่ในบรรดาพี่น้องท้องเดียวกัน ถ้าหากบิดามารดาตายลง บรรดาพี่น้องชายจำต้องแยกไปตั้งบ้านเรือนอยู่ต่างหาก นอกจากพี่ชายหรือบุตรชายคนโตตายไปเสียก่อน โดยทั่วไปแล้วชาวลีซอเป็นชาวเขาที่รักสงบ รักพวกพ้อง นับถือจารีตประเพณีดั้งเดิมอย่างเคร่งครัดให้ความเคารพยำเกรงต่อผู้มีอาวุโส

ระบบครอบครัว ของลีซอ มีการสืบสายโลหิตทางบิดา บุตรชายคนโตของครอบครัวต้องนำภรรยามาอยู่บ้าน บิดามารดาของตน หากบิดามารดาตายลง น้องชายจำเป็นต้องแยกไปตั้งบ้านเรือนต่างหาก สามีภรรยาคู่ใดไม่พอใจ สามารถหย่าขาดจากกันได้ โดยฝ่ายชายต้องเสียค่าปรับให้แก่พ่อตา แม่ยาย ชาวลีซอชอบเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง การคลอดบุตรชายจะได้รับขวัญ โดยการนำหมู และไก่ อย่างละตัว ครอบครัวใดเมื่อบุตรชายคนโตมีภรรยาต้องนำภรรยามาอยู่บ้านบิดามารดา

ของตน เพราะถือว่าบุตรชายคนโตเป็นผู้ได้รับมรดกสืบแซ่สกุล และเป็นใหญ่ในบรรดาพี่น้องที่
เดียวกัน พอบิดามารดาตายลง บรรดาพวกน้องชายจำต้องแยกไปตั้งบ้านเรือนอยู่ต่างหากนอกจาก
พี่ชายหรือบุตรชายคนโตตายไปเสียก่อน

การปกครองตามประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมาแต่เดิมนั้น หัวหน้าหมู่บ้านดำรงตำแหน่งโดย
การสืบสายโลหิต แต่ปัจจุบันธรรมเนียมปฏิบัติดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป โดยให้มีผู้อาวุโสภายใน
หมู่บ้านเป็นผู้เลือกหัวหน้า ในเรื่องการเลือกหัวหน้าหมู่บ้านนี้มักไม่ค่อยมีความขัดแย้งกันเพราะเขา
ถือเอาความเหมาะสมเป็นสำคัญ หากมีเรื่องสำคัญที่จะต้องตัดสินใจ หัวหน้าหมู่บ้านจะไม่ทำการ
ตัดสินใจโดยพลการ จนกว่าผู้มีอาวุโสในหมู่บ้านทั้งหมดจะให้ความเห็นชอบ หมอผีหรือผู้นำทาง
ศาสนาของพวกลีซอไม่มีอิทธิพลในหมู่บ้านมากเหมือนกัผู้นำทางศาสนาของพวกมูเซอ ซึ่งเรียกว่า
พ่อครู อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเป็นความผิดเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งมีโทษเพียงการปรับ และจำเป็นต้องทำการ
ตัดสินใจโดยฉับพลัน หัวหน้าหมู่บ้านก็จะพิจารณาตัดสินใจทันทีโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจาก
บรรดาผู้อาวุโส คำสั่งในเรื่องค่าปรับนี้ให้ถือว่าเป็นที่สุด และคนที่รับคำสั่งจะต้องปฏิบัติตามทันที
โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น

ในสมัยเดิมนั้น ถ้าหากมีกรณีฆ่ากันตายในหมู่บ้าน โทษที่ฆาตกรได้รับก็คือการประหาร
ชีวิต โดยพวกลีซอจัดการลงโทษกันเอง ทั้งนี้เพราะทางเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของไทยยังไม่
สามารถเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง การลักขโมยในหมู่บ้านก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรงเช่นกันและในบาง
กรณีอาจถึงขั้นประหารชีวิต การประหารชีวิตใช้วิธีตัดศีรษะโดยพรานที่มีความสามารถ ปัจจุบันนี้
เข้าใจว่าโทษประหารชีวิตคงไม่มีแล้วในหมู่บ้านลีซอ ทั้งนี้เพราะชาวลีซอในหมู่บ้านเกือบทุกแห่ง
ได้มีโอกาสพบปะติดต่อกับคนไทยและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของไทย ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์
ร้ายแรงเกิดขึ้นในหมู่บ้านเขาก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองทราบ เพื่อจะได้จัดการให้เป็นไป
ตามกฎหมายของบ้านเมืองในอดีต ชาวลีซอมีหัวหน้าหมู่บ้าน ดำรงตำแหน่งโดยสืบสายโลหิต แต่
ปัจจุบันธรรมเนียมได้ เปลี่ยนไป โดยให้มีผู้อาวุโสในหมู่บ้านเป็นผู้เลือกหัวหน้า แต่ปัจจุบันการ
ปกครองลูกบ้าน จะถูกแต่งตั้งจากราชการไปแล้ว เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

โดยปกติชาวลีซอจะไม่ยอมรับพวกเดียวกันเองให้เป็นผู้ที่เหนือกว่า ถ้ามีคนในหมู่บ้าน
แสดงตนว่าเฉลียวฉลาด เก่งกว่าคนอื่น ชาวบ้านจะไม่พอใจจะมีการโต้แย้งหรือถึงกับลอบทำร้ายกัน
(เช่นกรณีผู้นำลีซอรุ่นแรกที่แม่สะลองถูกพวกเดียวกันลอบฆ่าเมื่อ 34 ปีก่อน) คนที่ไม่พอใจมาก
หรือทนไม่ได้มักจะละทิ้งถิ่นหลบลหนีไปหาที่อยู่ใหม่ที่สงบสบายใจกว่า ชื่อ “ลีซู” ที่ชาวลีซอเรียก
ตนเองนั้นมีความหมายว่า “แพ้แล้ว สู้เขาไม่ได้” ชาวลีซอแต่เดิมมาจึงมักอยู่ไม่ติดที่ อยู่แห่งละไม่กี่
ปี เมื่อมีเรื่องที่ไม่พอใจ (เช่น คนในบ้านเจ็บป่วยบ่อย ไม่ถูกกับเพื่อนบ้าน เพาะปลูกไม่ได้ผล) ก็
ย้ายไปหาที่อยู่ที่ดีกว่า

ด้วยลักษณะนิสัยที่ไม่ชอบให้พวกเดียวกันปกครองกันเอง ชาวไลโซจึงมักพอใจที่จะให้เจ้าหน้าที่ซึ่งถือเป็นคนภายนอกทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอม หรือ ตัดสินเมื่อเกิดข้อขัดแย้งกัน ถือเอาเจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นที่พึ่ง

การรวมกลุ่มและองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน

กลุ่มองค์กร ที่สำคัญในหมู่บ้าน ได้แก่

- 1) กลุ่มองค์กร SML
- 2) กลุ่มองค์กรกรรมการหมู่บ้าน
- 3) กลุ่มเครือข่ายชุมชนเผ่าไลโซ แม่ฮ่องสอน
- 4) กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์
- 5) กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน
- 6) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.)
- 7) กลุ่มอาสาพัฒนาชุมชน
- 8) กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประกอบด้วย
 - นายสาม ยี่ป่า มีความสามารถด้านจักสานและทำสมุนไพร
 - นายกาสะ ยี่ป่า มีความสามารถด้านการจักสาน
 - กลุ่มทอผ้า มีความสามารถด้านแปรรูปจากผ้าทอเป็นสินค้า
 - นายวิชาญ ยี่ป่า มีความสามารถด้านกลั่นสุรา
- 9) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่มีความสามารถทางด้านศิลปวัฒนธรรม, ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย
 - นายกาสะ ยี่ป่า มีความสามารถด้านเป่าแคน ดิดซิ่ง เป่าขลุ่ย
 - นายวิชาญ ยี่ป่า มีความสามารถด้านทำและเป่าแคน
 - นายอะเลดู ตัดยา มีความสามารถด้านเป่าแคน ดิดซิ่ง เป่าขลุ่ย
 - นายเงาะ เลาหู่ มีความสามารถด้านดิดซิ่งเป่าขลุ่ย
 - นายสมศักดิ์ เลาหมี มีความสามารถด้านเป่าแคน ดิดซิ่ง เป่าขลุ่ย

การบริหารหมู่บ้านประกอบไปด้วย

กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายสมบูรณ์ แซ่จาง, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นายอาคม แม่แก้ว, และ นายชาติชาย ขว่งจ๊ะ, สมาชิกอบต. ชื่อ นายจตุพล เลาลี และ นายสุชาติ แซ่จาง

ด้านการบริหารจะมีคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านประกอบไปด้วย

- 1) นายสมบูรณ์ แซ่จาง ประธาน
- 2) นายเอกชัย เลาฉาย รองประธาน
- 3) นายวิชัย ก่ำคำ เลขานุการ
- 4) นายอาคม แม่แก้ว ผู้ช่วยเลขานุการ
- 5) นายชาติชาย ขว่งจ๊ะ เหมัญญิก
- 6) นายสาบ จีป่า ผู้ช่วยเหมัญญิก
- 7) นายจตุพล เลาลี ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบ
- 8) นายอดิสร หลักแต่ง ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบ
- 9) นายกาสะ จีป่า กรรมการ
- 10) นายหลวง เพชรศรีสกุล กรรมการ
- 11) นายอาณัติ เลาฉาย กรรมการ
- 12) นายนิรันดร์ ป่าป้อ กรรมการ
- 13) นายยี แซ่ลีซอ กรรมการ
- 14) นายอะหลู่พะ สิริทาดล กรรมการ
- 15) นายอิทธิพล ชีญู กรรมการ

4.1.7 การท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรม

บ้านหนองตอง มีประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองตองนั้นเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ จึงมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชมความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวบ้านอยู่เป็นประจำ และซื้อสินค้าประเภทผ้าทอเป็นจำนวนมากและชมธรรมชาติป่าอันอุดมสมบูรณ์

ประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญในหมู่บ้านหนองตอง มีดังต่อไปนี้

1.) ประเพณีกินวอ หรือปีใหม่ลีซอ จะมีขึ้นในช่วง เดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ หรือ ช่วงตรุษจีน เป็นงานฉลองที่ใหญ่โตมโหฬารที่สุดของชาวลีซอคือ งานกินฟ้า ซึ่งบางคนเรียกว่า งานกินวอ หรือ งานปีใหม่ นั่นเอง ทุกคนตั้งหน้าคอยถึงวันนี้ด้วยความกระวนกระวายใจ งานเทศกาลปีใหม่ของชาวลีซอตกראวปลายเดือนมกราคม หรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ แบ่งออกเป็นปีใหม่หลวงกับปีใหม่น้อยอย่างเดียวกันกับชาวมูเซอ

ก่อนวันปีใหม่ 1 วัน หรือเรียกว่าวัน ซี้ลู่ คือ วันเตรียมชาวลีซอทุกหลังคาเรือนต้มกลิ่นสุรา ข้าว โปด ช่วยกันตำข้าวสารเหนียวเสียดเสียดกับครกตั้งอยู่ทุกหลังคาเรือน ช่วยกันตำข้าวสารเหนียวละเอียดแล้วเอาน้ำให้สุกนำมาตำให้กลายเป็นข้าวเหนียวแล้วคลุกกับงาป่นเป็นก้อนกลมๆ วางบนใบตอง เวลาต้องการรับประทานใช้ปิ้งไฟ ขนมนี่เรียกว่า ปาปาตี หรือข้าวปุก ก่อนตำข้าวปุกชาวลีซอนำเอาธูปเทียนสุราไปบูชาเสาครกกระเดื่องก่อนแล้วจุดประทัดหรือยิงปืน เวลาตำข้าวจนเหนียวแล้วเอาข้าวเหนียวนั้นมาติดหัวเสาที่ไม้รองรับครก เมื่อเสร็จการตำข้าวกลับเสาข้างล่างหงายขึ้นข้างบน แสดงว่าหยุดตำข้าวแล้ว

ทุกบ้านฆ่าหมูตัวใหญ่ 1 ตัว ไก่หลายตัว คนมั่งมีฆ่าหมูหลายตัว คนยากจนไม่มีสัตว์เลี้ยงมากไม่ฆ่าก็ได้หรือฆ่าหมูขนาดย่อมเพียงตัวเดียว วิธีฆ่าหมูใช้แทงตรงหลัง หมูเล็กแทงตรงคอ ตอนตีควายบ้านยิงปืนส่งท้ายปีเก่า

เช้าวันขึ้นต้นปีใหม่ ยิงปืนต้อนรับปีใหม่เสียงตะโกนว่า “ซ้อซิปัลด์” แปลว่า “ถึงปีใหม่แล้ว” ชาวบ้านนำเครื่องเช่นคือหมู ไก่ต้มสุกแล้ว ขนมนปาปาตี ใใส่ถาดไม้พร้อมสุรา 1 ขวด ถ้วยสุรา 1 ใบกับชา 1 ถ้วย ธูปเทียน กระดาษเงินกระดาษทอง นำไปเช่นดวงวิญญาณบรรพบุรุษหรือผีเรือน ณ แทนบูชาภายในบ้าน ทุกคนนั่งยองๆ ยกมือกำและก้มศีรษะลง 3 ครั้งอย่างธรรมเนียมจีน กล่าวคำอัญเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษมาสั่งเวย รินสุราใส่ถ้วยเทลงพื้นดินกับน้ำชา รอสักครู่เมื่อเข้าใจว่าดวงวิญญาณบรรพบุรุษสั่งเวยเครื่องเช่นเป็นที่อิมหน้าสำราญจึงยกเครื่องเช่นสั่งเวยเหล่านี้มาเลี้ยงสมาชิกภายในครอบครัวและชาวบ้านผู้มาเยี่ยมเยียน นอกจากเช่นผีเรือนหรือดวงวิญญาณบรรพบุรุษแล้วยังต้องเช่นผีหลวงหรือผีหมู่บ้านอีกด้วย

ชาวลีซอ ตามปกติเป็นคนประหยัดในการรับประทานอาหารแต่ในงานเทศกาลปีใหม่ทุกคนเป็นคนที่ใจกว้างขวางเมื่อแขกไปเยี่ยมเยือนต้อนรับด้วยน้ำชา สุรา อาหารอย่างดี บางคนนำเอาฝิ่นมาให้สูบล่องการพนันไพ่เก๋า ต่างแต่งกายอย่างสวยงามหรูหราประดับประดาเหรียญเงิน กระดุมเงิน ดอกจัน ห่วงคอ กำไลแขน คุ่มหู อย่างเต็มยศเต็มที่ตลอดงานฉลองปีใหม่

ชาวลีซอผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว ตัดกิ่งไม้สน หรือ ลำไม้ไผ่ ที่มีกิ่งสาขามาก ใช้มีดตัดกิ่งใบข้างล่างออกเสียให้หมด เหลืออยู่แต่กิ่งก้านพุ่มใบข้างบนนำมาปักกลางลานดินหน้าบ้านของตน และผูกหมวย่าง ไม้ปักข้าวปุกหรือข้าวเหนียวปาปาดิไว้ นอกจากนี้มีกระบอกไม้ไผ่ สำหรับปักรูปเทียนผูกเหนื่อ โคนเสาตอมล่าง

เทศกาลปีใหม่ของลีซอเป็นงานที่สำคัญที่สุดในรอบปี ตรงกับตรุษจีน และตรงกับวันปีใหม่ของจีนฮ่อ เย้า และมูเซอด้วย ปกติจะเป็นต้นเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อากาศหนาวเย็น เป็นเวลาที่ทุกคนมีจิตใจปลอดโปร่ง เนื่องจากงานหนักในรอบปีได้สิ้นสุดลงแล้ว ทุกครอบครัวดีข้าวเสร็จแล้ว เก็บข้าวเข้ายุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว ข้าวโพดหรือพืชอื่นๆ ก็อยู่ในยุ้งฉางอย่างครบครัน หากผลผลิตบริบูรณ์และสัตว์เลี้ยงเติบโตดี ทุกคนก็จะมีอาหารเพียงพอสำหรับปีหน้า และยังมีรายได้เป็นเงินสดไว้ใช้อีกด้วย ผู้หญิงเตรียมเย็บเสื้อผ้าชุดใหม่ไว้ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้ใหญ่ในบ้านช่วยกันฆ่าหมูทำหมูเค็มแขวนไว้กินในฤดูปีใหม่ ผักดอง ผักตากแห้ง เต้าหู้ยี้ก็ทำเก็บไว้เป็นเสบียง ทั้งยังต้มเหล้าข้าวโพดหรือข้าวเปลือกไว้ด้วย ทุกคนช่วยกันหาฝิ่นมาเก็บไว้ใช้ในยามที่มีงานเร่งด่วน คำข้าวล่วงหน้าไว้หลายๆ ถังเพื่อช่วงเวลาปีใหม่จริงๆ จะได้สนุกกันเต็มที่ ไม่ต้องห่วงคำข้าว

2.) ประเพณีกินวอนน้อย หรือ ปีใหม่น้อย จะมีขึ้นหลังจากปีใหม่ใหญ่ 1 เดือน กับ 8 วันเป็นวันที่ผู้ชายทุกคนในหมู่บ้านจะกลับมาถึงหมู่บ้านหลังจากที่ได้ไปเที่ยวที่อื่นมานานเพื่อมาเช่นไหว้ขอพร “อี ตะมา “อาปาโหม่) และ “คัว ลือ” ที่ศาล “อาปาโหม่อ” ถือเป็นวันปีใหม่ของผู้ชาย โดยเฉพาะ เป็นการตั้งต้นฤดูทำงานหนักของปีใหม่ ทุกหลังคาเรือนจะรวมเงินกันซื้อหมู ไก่ ไปเช่นไหว้ และปรับปรุงรั้วข้างในบริเวณอาปาโหม่อเสียใหม่ ทำพิธีขอขมาที่ได้ล่วงเกิน อาปาโหม่อ อี ตะมา และคัวลือ ไปโดยที่ไม่ตั้งใจ ขอให้เทพเจ้าทั้งสามนี้ดูแลรักษาให้ทุกคนอยู่ดีมีสุข ไม่เจ็บไม่ไข้ ให้สัตว์เลี้ยงเจริญเติบโต ให้พืชผลออกงามทุกบ้านจะทำพิธีส่งเคราะห์ มีการเอาดินปั้นเป็นรูปช้างม้า หมู ไก่ เอาไม้เหลาทำมีด เอาเศษผ้าสีต่างๆ ใส่ไปด้วย วางบนแคร่ไม้ไผ่ที่สานขนาดกว้างยาวประมาณ 10x10 นิ้ว บ้านละ 1 ชุด เอาเครื่องเช่นนี้ไปทิ้งในป่า เป็นการส่งเคราะห์ร้ายทั้งหมดทิ้งไป

3.) ประเพณีต้นข้าวสาลี หรือ กินข้าวโพดใหม่ จะมีขึ้นในช่วงเดือน 7 ของลีซอ หรือ ประมาณเดือนสิงหาคมของทุกปี ในวันที่ทุกครอบครัวจะเอาไก่ 1 คู่ไปทำพิธีเช่นไหว้ผีไร่ (หรืออาจ

ทำที่นั่นก็ได้) เพื่อขอให้เจ้าที่เจ้าทางช่วยดูแลให้พืชที่ปลูกไว้งอกงามไม่มีศัตรูพืชชนิดใดมาทำลาย ให้ได้ผลผลิตมากจนตัดดวงได้เหมือนกับดวงทราย ปกติสมาชิกในครอบครัวจะไปกันทั้งหมด (ยกเว้นคนแก่ที่เดินไม่ไหว) เพราะการฆ่าไก่ จะได้กินอาหารอร่อยด้วยกันและได้ดูผู้ใหญ่ทำพิธีด้วย อาหารที่กินไม่หมดเอากลับบ้านได้ ปกติจะแบ่งเนื้อไก่ไว้ให้คนที่อยู่บ้านกินด้วยช้อนคิด ช่วงทำพิธีนี้ไม่ควรมิกิจกรรมการศึกษาหรือการพัฒนาในหมู่บ้านเพื่อให้ทุกคนได้ไปร่วมพิธีพร้อมหน้ากัน

4.) ประเพณีเลี้ยงผีสุนจู้ย ช่วงเดือนเมษายน ของทุกปี โดยแต่ละครอบครัวจะไปตบแต่ง หลุมฝังศพของบรรพบุรุษให้ดูสวยงาม โดยจะเชิญเพื่อนบ้านไปด้วย ผู้ที่ถูกเชิญแม้จะไม่ไปร่วมงาน ก็ต้องหยุดงานหลักไปไ้ร่นาไม่ได้ เจ้าภาพอาจนำอาหารจากบ้านไปเลี้ยงผู้มาร่วมงานหรือเอาอาหารไปทำที่หลุม ฝังศพ เลยกี้ได้

ข้อควรระวัง

1. อาหารที่เลี้ยงกัน ห้ามใส่ผักสีเขียว ให้ใช้เฉพาะเนื้อสัตว์ ถ้าอาหารเหลือห้ามเจ้าภาพเอากลับ แต่ให้แจกได้
2. ห้ามขุดดินด้านหัวศพ
3. เพื่อให้ลูกหลานได้แสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และได้ร่วมมือกันแสดงถึงความสามัคคี ไม่ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนหรืองานพัฒนาระหว่างทำพิธี

จุดเด่นของหมู่บ้านในความเห็นของคนในหมู่บ้านได้แก่

บ้านหนองตองเป็นชาวเขาเผ่าลีซอ ที่มีการแต่งกายชุดลีซอ หรือ ชุดประจำเผ่า มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ไม่เหมือนเผ่าอื่นในประเทศไทย มีความเป็นอยู่เรียบง่ายตามธรรมชาติ อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีชนเผ่าและมีการปกครองตนเองในระบบเครือญาติ มีประชาธิปไตยและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน

4.2 บริบทโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชิงใหม่-แม่ฮ่องสอน

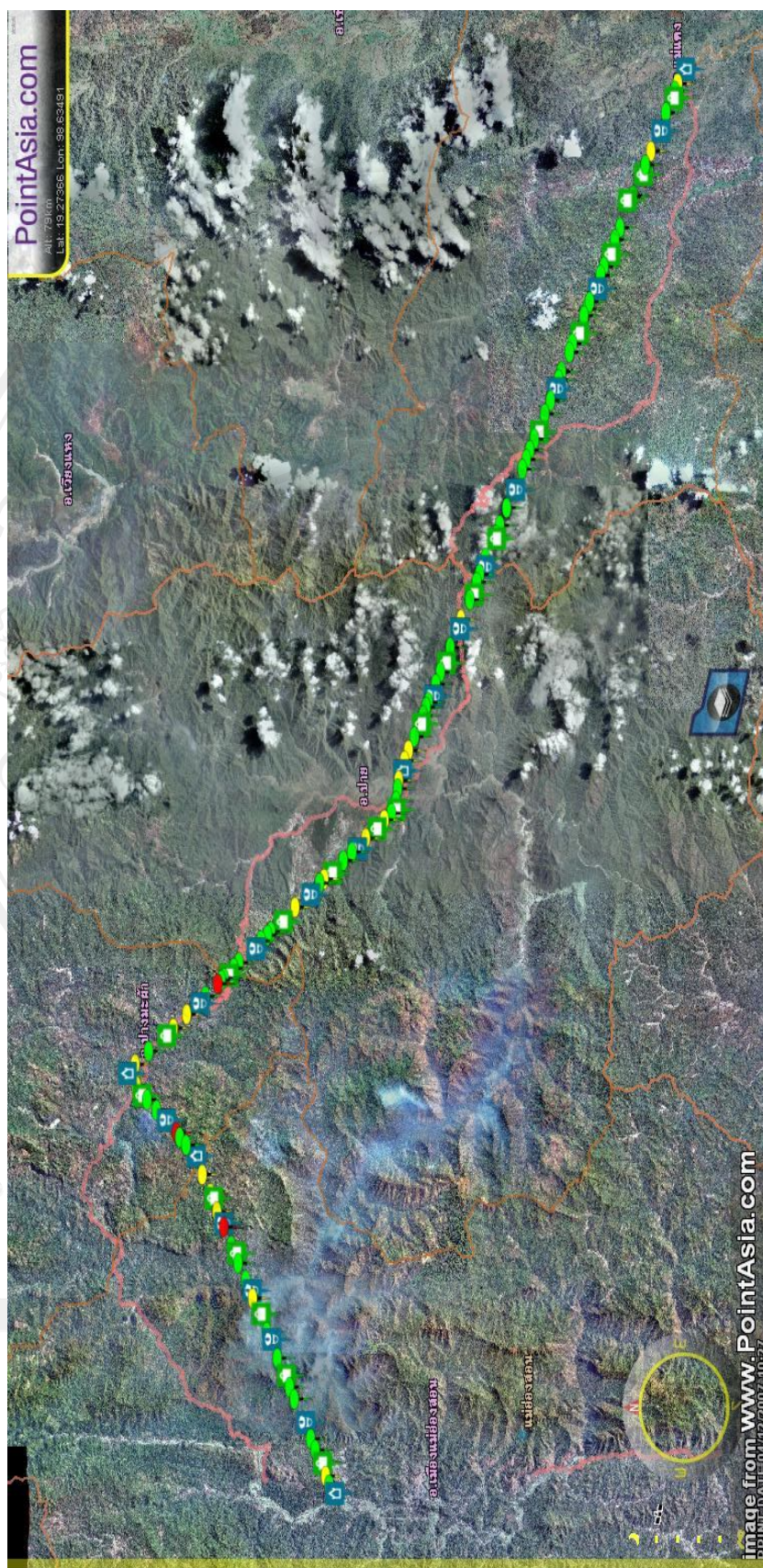
โครงการกระเช้าลอยฟ้าเส้นทางเชิงใหม่-แม่ฮ่องสอน เป็นการคมนาคมทางบกรูปแบบใหม่ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพิ่มเสริมอำนวยความสะดวกในการเดินทาง สำหรับเคลื่อนย้ายผู้โดยสารได้สูงถึงวันละประมาณ 30,000 คน ขนย้ายสิ่งของและสินค้าที่จะช่วยเหลือประ โยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการบริการด้านอื่นๆ การขนส่งทางการแพทย์ การขนส่งยุทธปัจจัยเพื่อสนับสนุนชายแดน ช่วยลดเวลา ลดค่าใช้จ่าย ลดมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดอุบัติเหตุที่ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีจุดเริ่มต้นโครงการฯ ที่บ้านดงป่าล้าน ตำบลจี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่และสิ้นสุดโครงการฯ ที่ตำบลปางหมูอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดให้มีสถานีขนถ่ายระหว่างทาง

สองแห่ง คือที่ตำบลทุ่งยาว อำเภอปายและตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 4 แสดงเส้นทางการให้บริการกระเช้าลอยฟ้าของโครงการ

สถานี	ระยะทางโดยประมาณ (กิโลเมตร)
สถานีช่วงที่ 1 สถานีต้นทาง (บ้านดงป่าลั่น) – สถานีอำเภอปาย	57
สถานีช่วงที่ 2 สถานีอำเภอปาย - สถานีอำเภอปางมะผ้า	33
สถานีช่วงที่ 3 สถานีอำเภอปางมะผ้า - สถานีคอยก้างบอกไฟ	9
สถานีช่วงที่ 4 สถานีคอยก้างบอกไฟ – สถานีปลายทาง (จังหวัดแม่ฮ่องสอน)	28

ที่มา: บริษัท ปาย เคเบิล ทรานสปอร์ต จำกัด, 2550

ภาพ 2 แสดงโครงการระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน
ตั้งแต่อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ถึงอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลิขสิทธิ์
Copyright
All

งใหม่
iversity
ved

ลักษณะของกระเช้าไฟฟ้าเป็นแบบกระเช้าปิด ไม่มีหน้าต่าง มีเครื่องปรับอากาศ และได้รับการออกแบบให้มีห้องสุขาอยู่ภายใน มีความสามารถในการรองรับสินค้าได้ในปริมาณเทียบเท่ารถลิฟต์ 1 คัน ต่อ 1 เทียบของการโดยสาร ตัวกระเช้ามีรอก 4 ตัว แขนงอยู่บนสายเคเบิล 2 เส้น

ระบบเคเบิล (Cable) เป็นโลหะหลายเส้นควั่นรวมกันพาดอยู่สองฟากของเสายึดรับน้ำหนักที่ระดับความสูงจากพื้นดิน 30 เมตร มีจำนวนเสาตลอดเส้นทางประมาณ 140 ต้น โดยมีทั้งเสาคอนกรีตและเสาโครงเหล็กติดตั้งระบบป้องกันฟ้าผ่าทุกจุดของเสารับเคเบิล สามารถต้านแรงสั่นสะเทือนจากการเกิดแผ่นดินไหว รับแรงจากพายุพัดได้ในความเร็วลมสูงถึง 200 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เป็นกระเช้าไฟฟ้าที่ใช้เทคโนโลยีจากประเทศเยอรมนี มีความเร็วสูงสุด 80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ขับเคลื่อนตัวไปโดยรอกที่ถูกควบคุมด้วยสถานีมอเตอร์ไฟฟ้า มีเครื่องย่นต้งจ่ายไฟฟ้าสำรองเมื่อกระแสไฟฟ้าดับสำหรับดึงกระเช้าให้เข้าสู่สถานีที่ใกล้ ตัวกระเช้าไม่มีเครื่องยนต์ที่ทำให้เกิดเสียงหรือมลภาวะ ใช้เวลาในการก่อสร้าง 3 ปี ใช้พื้นที่ก่อสร้างเสาประมาณ 2 ไร่ต่อการตั้งเสา 1 ต้น ส่วนบริเวณสถานีใช้พื้นที่ประมาณ 4-10 ไร่ เสาที่รับสายเคเบิลแต่ละเสาจะมีระยะห่างระหว่างประมาณ 700 – 1,500 เมตร รวมระยะทางจากต้นทางบ้านดงป่าตัน ถึงปลายทางบ้านปางหมูเป็นระยะทางประมาณ 127 กิโลเมตร กระเช้าไฟฟ้ามีสองช่องทางวิ่งสวนกันได้ เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ใช้เวลาในการเดินทางจากต้นทางถึงปลายทางประมาณ 1 ชั่วโมง 45 นาที เส้นทางก่อสร้างตัดผ่านเขาเป็นแนวเส้นตรง แต่ไม่มีการตัดป่าไม้เพื่อสร้างทางขนส่งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างเข้าไปสู่จุดที่ก่อสร้าง จะใช้เส้นทางคมนาคมที่มีอยู่เดิมและใช้การขนส่งทางอากาศเท่านั้น จุดตั้งเสาสามารถเลื่อนไปตามเส้นทางได้เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งก่อสร้างที่มีความสำคัญควรแก่การอนุรักษ์ ใช้ระยะเวลาติดตั้งโดยประมาณ 30 วัน ต่อเสาเคเบิลจำนวน 1 ต้น โดยมีรายการวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างที่สำคัญสำหรับการดำเนินการดังกล่าว คือ 1) เหล็กโครงเสา 2) อุปกรณ์ยึดติดตึง 3) เหล็กเส้นขนาดต่างๆ 4) คอนกรีตผสมเสร็จ (ไม่มีการผสมคอนกรีตในพื้นที่ก่อสร้าง) 5) แบบหล่อคอนกรีตสำเร็จ โดยจะสามารถกำหนดจุดผ่านเขตหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้ (สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550)

จังหวัดเชียงใหม่

1 บ้านดงป่าล้าน

2 บ้านทุ่งสีทอง

3 บ้านปางแสงทอง

4 บ้านห้วยไร่

5 บ้านแม่จิ

6 บ้านมิ่งชุมเย็น

7 บ้านปางมะเส้า

8 บ้านแม่เหมม

9 บ้านปางล้าน

10 บ้านแม่เลา

11 คอยแม่ยะ

12 บ้านแม่ปิงน้อย

13 บ้านท่าปาย

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

14 บ้านแม่ปิง

15 บ้านสบแพม

16 บ้านตีนธาตุ

17 บ้านแพมกลาง

18 บ้านแพมป่าหมาก

19 บ้านแพมบก

10 บ้านยะโป้

11 บ้านน้ำริน

12 บ้านแม่หมูลีซอ

13 บ้านน้ำบ่อสะเป่

14 บ้านสบป่อง

15 คอยก้างบอกไฟ

16 บ้านปางหมู

ทั้งนี้หมู่บ้านหนองตองเป็นอีกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ซึ่งทางโครงการฯ มีแนวทางในการก่อสร้างเสารับน้ำหนักแบบเสาเดี่ยวยึดบนพื้นที่เนิน จำนวน 2 เสา (PB02) และ (PB03) แสดงบนแผนที่ตั้งเสาจากพื้นที่ได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพ 3 แสดงระยะห่างจากหมู่บ้านถึงเสาเดียว PB02 ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง

ภาพ 4 แสดงบริเวณจุดตัดงูเตา PB02 และ PB03 ในพื้นที่บ้านหนองตอง

ลิขสิทธิ์
Copyright
All Rights Reserved
มหาวิทยาลัยบูรพา
Burihan University

4.3 การประเมินผลกระทบทางสังคม

การประเมินผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบ ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง แบ่ง ผล การประเมินออกเป็น 3 ประเด็น และแบ่งผลการสรุปออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่มาจาก การประชุมกลุ่มย่อย และแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา ภูมิลำเนา จำนวน สมาชิกในครอบครัว ลักษณะบ้านพัก อาชีพ รายได้ต่อเดือน พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง การถือครอง ที่ดิน ระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในพื้นที่ และการรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่ง ด้วยสายพานเชิงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ซึ่งจากผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ กรอกแบบสอบถามในครั้งนี้ พบว่า จำนวนผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายจำนวน 52 คนและเพศหญิง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 56.50 และ 43.50 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 26 – 40 ปี คิด เป็นร้อยละ 44.60 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.90 นอกนั้นจะอยู่ในช่วง อายุ 41 – 55 ปีขึ้นไป และ 56 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.60 และ 12 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วน ใหญ่สมรส มีมากถึงร้อยละ 69.60 รองลงมาเป็น โสด คิดเป็นร้อยละ 27.20 แยกกันอยู่ ร้อยละ 2.20 และหย่า ร้อยละ 1.10 ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิด เป็นร้อยละ 37 รองลงมาคือ ไม่ได้ได้รับการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 30.40 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิด เป็นร้อยละ 17.40 สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ คิด เป็นร้อยละ 12 และ สำเร็จการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 2.2 และในระดับ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 1.10 เบื้องต้นประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ กำเนิดโดยมีมากถึง ร้อยละ 97.8 ย้ายตามครอบครัวมา ร้อยละ 2.2 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ของ ประชาชนส่วนใหญ่จะมีประมาณ 1-5 คน มีมากถึงร้อยละ 71.70 รองลงมาจะมีประมาณ 6-10 คน ร้อยละ 22.80 และจะมีประมาณ 11- 15 คน ร้อยละ 5.40 ลักษณะบ้านพักที่อยู่อาศัย จะเป็นบ้านของ ตนเองร้อยละ 95.7 เป็นผู้อาศัย ร้อยละ 3.3 และเช่า ร้อยละ 1.1 (ตาราง 5)

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	52	56.50
หญิง	40	43.50
รวม	92	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	22	23.90
26-40 ปี	41	44.60
41-55 ปี	18	19.60
56 ปีขึ้นไป	11	12.90
รวม	92	100.00
สถานะภาพ		
โสด	25	27.20
สมรส	64	69.60
หย่า	1	1.10
แยกกันอยู่	2	2.20
รวม	92	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	34	37.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	16	17.40
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	11	12.00
อนุปริญญา/ปวส.	2	2.20
จบปริญญาตรีหรือสูง กว่า	1	1.10
ไม่ได้เรียน	28	30.40
รวม	92	100.00

ตาราง 5 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปดังนี้

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนา		
อยู่ตั้งแต่กำเนิด	90	97.80
ย้ายมาอยู่มากกว่า 1 ปี		
ประกอบด้วย		
เพื่อการศึกษา	0	
ตามหน้าที่การงาน	0	
ตามครอบครัว	2	2.20
รวม	92	100.00
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-5คน	66	71.70
6-10 คน	21	22.80
11-15 คน	5	5.40
16 คนขึ้นไป	0	
รวม	92	100.00
ลักษณะบ้านพัก		
เป็นของตนเอง	88	95.70
เช่า	1	1.10
เป็นผู้อาศัย	2	3.30
รวม	92	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านอาชีพ ประกอบไปด้วยเกษตรกร ร้อยละ 90.20 รองลงมา คือ ค้าขาย ร้อยละ 5.40 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 2.20 รับจ้างทั่วไปและรับราชการ ร้อยละ 1.10 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 81.50 รองลงมา คือรายได้อยู่ระหว่าง 5,001- 10,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 17.40 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-15,000 ร้อยละ 1.10 และจำนวนของรายได้เมื่อเทียบกับรายจ่ายแล้วมีอัตราที่พอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ มีมากถึงร้อยละ 73.90 รองลงมารายได้เพียงพอต่อรายจ่ายและเหลือเก็บร้อยละ 17.40 และจำนวนรายจ่ายมีไม่พอและต้องกู้ยืมมีเพียงร้อยละ 8.70 ลักษณะของรายได้มีอัตราที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากเดิมร้อยละ 54.30 ราย รองลงมารายได้มีลักษณะที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 39.10

และได้มีลักษณะที่ลดลงจากเดิม ร้อยละ 6.50 การใช้ยานพาหนะของประชาชน ใช้รถจักรยานยนต์เป็นหลัก มีร้อยละ 64.10 ใช้รถจักรยาน ร้อยละ 18.50 ใช้รถยนต์ส่วนตัวร้อยละ 12.0 และรถโดยสารสาธารณะ ร้อยละ 5.40 ด้านการถือครองที่ดินทำกิน พบว่า ส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินทำกินร้อยละ 85.90 แบ่งเป็นเจ้าของ 1-5 ไร่ ร้อยละ 60.8 เป็นเจ้าของที่ดินทำกินน้อยกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 16.4 เป็นเจ้าของที่ดินมากกว่า 20 ไร่ ร้อยละ 12.7 เป็นเจ้าของที่ดิน 16-20 ไร่ ร้อยละ 5.1 เป็นเจ้าของที่ดิน 6-10 ไร่ ร้อยละ 3.8 เป็นเจ้าของที่ดิน 11-15 ไร่ ร้อยละ 1.2 ที่เหลือไม่มีที่ทำกินร้อยละ 14.1 (ตาราง 6)

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกอาชีพ รายได้และการถือครองที่ดิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	83	90.2
ค้าขาย	5	5.4
ธุรกิจส่วนตัว	2	2.2
หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	0	0
รับราชการ	1	1.1
พนักงาน/ลูกจ้างของรัฐ	0	0
พนักงาน/ลูกจ้างของเอกชน	0	0
รับจ้างทั่วไป	1	1.1
รวม	92	100.00
รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	75	81.50
5,001- 10,000 บาท	16	17.40
10,001-15,000 บาท	1	1.10
20,001 ขึ้นไป	0	0
รวม	92	100.00
อัตราส่วนของรายได้และค่าใช้จ่าย		
พอ /เหลือเก็บ	16	17.40
พอ/ไม่เหลือเก็บ	68	73.90
ไม่พอดังงู	8	8.70
รวม	92	100.00

ตาราง 6 (ต่อ) แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกอาชีพ รายได้และการถือครองที่ดิน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะรายได้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา		
ต่ำลง	6	6.50
ไม่เปลี่ยนแปลง	50	54.30
สูงขึ้น	36	39.10
รวม	92	100.00
ลักษณะการเดินทาง		
รถจักรยาน	7	18.5
รถจักรยานยนต์	59	64.1
รถยนต์ส่วนตัว	11	12.0
รถบรรทุก	0	0
รถโดยสารสาธารณะ	5	5.4
รวม	92	100.00
การถือครองที่ดิน		
ไม่มี	13	14.1
มี	79	85.9
รวม	92	100.00
จำนวนการถือครอง		
น้อยกว่า 1 ไร่	13	16.4
1-5 ไร่	48	60.8
6-10 ไร่	3	3.8
11-15 ไร่	1	1.2
16-20 ไร่	4	5.1
มากกว่า 20 ไร่	10	12.7
รวม	79	100.00

ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 67.4 ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าคนในหมู่บ้านเป็นคนในพื้นที่เป็นหลัก รองลงมาคือ อาศัยอยู่ในระยะเวลา 11-15 ปีร้อยละ 17.4 อาศัยอยู่ในระยะเวลา 16-20 ปี ร้อยละ 8.7 ต่ำกว่า 10 ปีร้อยละ 6.5 ซึ่งจากการประมวลผลข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการร้อยละ 82.60 มีส่วนน้อยที่ไม่เคยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการร้อยละ 17.40 และการรับรู้ข่าวสารของโครงการฯ ส่วนใหญ่รับทราบจากผู้นำชุมชนร้อยละ 55.4 และทราบจากคณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้าน ร้อยละ 44.6 รองลงมาคือ (ตาราง 7)

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยและการรับรู้ข่าวสารของหมู่บ้านหนองตอง

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อยู่อาศัย		
ต่ำกว่า 10 ปี	6	6.5
11 – 15 ปี	16	17.4
16-20 ปี	8	8.7
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	62	67.4
รวม	92	100.00
การรับทราบข่าวสาร		
เคย	76	82.6
ไม่เคย	16	17.4
รวม	92	100.00
ประเภทของข่าวสาร		
หนังสือพิมพ์ , แผ่นพับ , โปสเตอร์	0	0
วิทยุท้องถิ่น	0	0
คณะผู้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	41	44.6
และมหาวิทยาลัยนเรศวร		
ผู้นำชุมชน	51	55.4
รวม	92	100.00

4.3.2 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.3.2.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ ที่ดินชาวบ้านหนองตองยังไม่มีเอกสารสิทธิ์เป็นแค่เพียงใบจับจอง พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตรับผิดชอบของกรมป่าไม้ เป็นที่ลาดชันเนินเขา การใช้ประโยชน์ที่ดินในหมู่บ้านยังคงเป็นไปในลักษณะเดิม การพัฒนาต้องรอเงินจากงบประมาณ ใช้ในการเกษตรเป็นหลักและเลี้ยงสัตว์บ้าง

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสนทนากลุ่มย่อย ผู้สนทนาที่เป็นผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำทางศาสนาและกลุ่มเกษตรกร พบว่า หากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยสายพานเชิงใหม่-แม่ฮ่องสอนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพที่อยู่ การถือครองที่ดิน วิถีชีวิต จากวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมไปเป็นวิถีชีวิตแบบเมือง เมื่อมีความเจริญเข้ามาสู่หมู่บ้านมากขึ้น พื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าใช้สอยอาจไม่เกิดผลกระทบโดยตรงเพราะอยู่ห่างจากพื้นที่ตั้งเสา การตัดถนนผ่านไปยังพื้นที่ก่อสร้าง พืชไร่พืชสวนที่ลงไว้ก็จะได้รับความเสียหาย และกลัวอันตรายในขณะที่ไปทำงานในไร่ ไร่ป่าของป่า โดยอาจจะมึรังสีที่มีผลต่อร่างกายมนุษย์ที่อาจทำให้เป็นหมันได้ และเกรงว่าพื้นที่ที่ใช้ทำโครงการจะทำให้หน้าดินส่วนอื่นๆ มีผลกระทบโดยอาจจะเสื่อมสภาพและไม่สามารถปลูกพืชได้อีก

ผลกระทบเชิงบวกจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

กลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่ไม่แสดงความคิดเห็นด้านการใช้ประโยชน์ที่จะก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทางบวกโดยตรง และได้กล่าวถึงการพัฒนา นโยบายของทางจังหวัดที่ต้องการให้มีการพัฒนาขึ้นไปทางด้านตอนเหนือของจังหวัด เป็นการดี เนื่องจากจะให้เกิดการพัฒนาและทันสมัยมากขึ้นในหลายๆ ด้าน หมู่บ้านปางหมูปัจจุบันค่อนข้างเป็นสังคมเมือง การใช้ที่ดินในทางเกษตร จะค่อยๆ เริ่มหายไป เนื่องจากประชาชนบางส่วนเริ่มเข้าไปรับจ้างเป็นแรงงานในตัวเมืองมากกว่า กรณีถ้ามีโครงการถ้ามีผลกระทบต่อที่ดินของตนก็ไม่น่าจะเกิดปัญหา แต่ต้องได้รับการชดเชยอย่างเต็มที่ ในส่วนของปัญหาของพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าใช้สอยนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดูแลและกำกับปัจจุบันการเข้าไปในป่าค่อนข้างยาก การดูแลกรณีถ้าเกิดปัญหาต้องให้ทางอุทยานดูแลและจัดการเอง ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่ค่อยจะเข้าไปยุ่งมากมายนัก โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐทางชาวบ้านก็เพียงแค่ไม่ไปทำลายและก้าวก่ายในพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ป่าควรอนุรักษ์และรักษาไว้

ให้ดีที่สุดชาวบ้านจะช่วยดูแลทางอ้อมเท่านั้นชาวบ้านยังกล่าวอีกว่า เขารักป่ารักน้ำเหมือนกันแต่ถ้าความเจริญเข้ามาทำให้เขามีกินเขาก็พร้อมที่จะรับ

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน สรุป (ตาราง 8)

ตาราง 8 แสดงระดับผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์จากที่ดิน	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
สภาพที่อยู่เกิดการเปลี่ยนแปลง(การถือครองการอพยพ)	0.76	0.77	น้อย	1.05	0.83	น้อย	
สภาพพื้นที่ทำกิน	0.79	0.86	น้อย	1.10	0.78	น้อย	
สภาพพื้นที่สาธารณประโยชน์	0.72	0.76	น้อยที่สุด	1.28	1.12	น้อย	
สภาพพื้นที่ป่าต้นน้ำ	0.74	0.74	น้อยที่สุด	1.41	1.38	น้อย	
สภาพพื้นที่ป่าใช้สอย	0.67	0.63	น้อยที่สุด	1.35	1.29	น้อย	
รวม	0.74	0.50	น้อยที่สุด	1.24	0.80	น้อย	-21.764*

* P \leq .05

จากตาราง 8 แสดงระดับผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านหนองตองโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันสภาพการใช้ประโยชน์ในด้านการถือครอง การอพยพ พื้นที่สาธารณประโยชน์ พื้นที่ป่าต้นน้ำและพื้นที่ป่าใช้สอยอยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 0.74$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ปัจจุบันสภาพการใช้ประโยชน์ในด้านการถือครอง การอพยพ สภาพพื้นที่ทำกิน เป็นปัญหาในระดับน้อย นอกนั้นเป็นปัญหาในระดับน้อยที่สุด ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า โดยภาพรวมการใช้ประโยชน์ที่ดินในด้านพื้นที่ทำกิน พื้นที่สาธารณะประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ และพื้นที่ป่าใช้สอย อยู่ในด้านผลกระทบเป็นเชิงบวกในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.24$) และเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สภาพที่อยู่เกิด

การเปลี่ยนแปลง (การถือครอง การอพยพ) สภาพพื้นที่ทำกิน สภาพพื้นที่สาธารณประโยชน์ สภาพพื้นที่ป่าต้นน้ำ และสภาพพื้นที่ป่าใช้สอยมีผลกระทบต่อเชิงบวกในระดับน้อยทั้งหมด

4.3.2.2 น้ำและการใช้น้ำ

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้าน ได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านน้ำและการใช้น้ำ โดยได้ให้ความคิดเห็นดังนี้ปัจจุบันชาวบ้านใช้น้ำจากการทำประปาภูเขาและบ่อน้ำซับที่ทำการขุดลงไปประมาณ 1-3 เมตร เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค การเกษตร และเลี้ยงสัตว์ เพียงพอสำหรับหมู่บ้าน

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านน้ำและการใช้น้ำ

ผู้ร่วมประชุมความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ไม่น่าจะมีผลกระทบอะไรมากนัก เนื่องจากจุดที่ตั้งเสาและสถานีของโครงการอยู่คนละทิศกับสายน้ำหลักที่ชาวบ้านใช้ภายในหมู่บ้าน การก่อสร้างชาวบ้านกลัวว่า ในฤดูฝนกรณีที่เกิดดินถล่มอาจเกิดต้นไม้หรือเศษวัสดุไหลมาขวางทางน้ำทำให้กระทบต่อพื้นที่การเกษตรที่อยู่ใกล้เคียงลำน้ำ การก่อสร้างที่จะเกิดขึ้นอาจส่งผลต่อการใช้น้ำดื่มอุปโภคบริโภคบ้าง เนื่องจากอาจมีสารพิษหรือสิ่งเจือปนที่มาจากท่อสร้างและอาจมาจากการทิ้งขยะน้ำเสียของคนงานตามบ้านพักคนงานที่ไหลลงพื้นดิน เศษหิน เศษดินและเศษวัสดุชะล้างมาค้ำน้ำภายในหมู่บ้าน อาจส่งผลให้เกิดการสะสม ปนเปื้อนจากเศษต่างๆ ทำให้น้ำไม่สามารถใช้การได้หรืออาจจะไหลลงสู่พื้นที่ทำกินของชาวบ้านเนื่องจากการก่อสร้างอยู่บริเวณบนคดอยสูงจะต้องมีที่พักคนงานและการทิ้งของเสียเป็นไปได้ง่าย เพราะไม่มีการควบคุมดูแลตลอดเวลา น้ำเสียเหล่านั้นอาจซึมลงดินและแทรกมาในน้ำที่ชาวบ้านใช้ และกังวลในกรณีที่น้ำเสียซึมลงดินทำให้คุณภาพดินเสียไม่สามารถปลูกพืชได้ และถ้ามีการปนเปื้อนของสารเคมีทางสาธารณสุขจะต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบจึงทำให้ชาวบ้านลดความกังวล

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านน้ำและการใช้น้ำ

ผู้เข้าร่วมสนทนาได้ร่วมกันวิเคราะห์ผลทางด้านน้ำและการใช้น้ำคือ การใช้น้ำของชาวบ้านโดยตรงอาจมีผลกระทบน้อยเนื่องจากชาวบ้านใช้น้ำจากการทำประปาภูเขาและบ่อน้ำซับในการบริโภคและอุปโภค การจัดสรรน้ำในหมู่บ้านค่อนข้างไม่มีปัญหาจำนวนแหล่งน้ำในการเกษตรก็จะใช้จากลำน้ำในการก่อสร้างโครงการอาจจำเป็นต้องใช้น้ำเป็นส่วนประกอบในการก่อสร้างทางบริษัทอาจจะมีการสร้างอ่างเก็บน้ำเฉพาะ เพื่อใช้ดำเนินการก่อสร้าง และเมื่อเสร็จสิ้นการก่อสร้าง อ่างเก็บน้ำดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านในการกักเก็บน้ำสำรอง หรือปล่อยทิ้งไว้ให้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาตามธรรมชาติและอาจพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคต

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ โดยด้านน้ำและการใช้น้ำ สรุป (ตาราง 9)

ตาราง 9 แสดงระดับผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ

น้ำและการใช้น้ำ	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค	0.74	0.66	น้อยที่สุด	1.53	1.47	ปานกลาง	
ปริมาณการใช้น้ำ	0.74	0.61	น้อยที่สุด	1.51	1.43	ปานกลาง	
คุณภาพของแหล่งน้ำ	0.70	0.66	น้อยที่สุด	1.57	1.46	ปานกลาง	
รวม	0.73	0.54	น้อยที่สุด	1.54	1.30	ปานกลาง	-11.093*

* P \leq .05

จากตาราง 9 แสดงระดับผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ ทั้งในระดับปัญหาปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านหนองตอง พบว่า โดยภาพรวม ปัจจุบันผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำในหมู่บ้านหนองตอง อยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด (\bar{X} = 0.73) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ระดับปัญหาเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ปริมาณการใช้น้ำ และคุณค่าของแหล่งน้ำอยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการ พบว่า ในภาพรวมเรื่องน้ำและการใช้น้ำคาดว่าจะเกิดผลกระทบเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ปริมาณการใช้น้ำและคุณภาพแหล่งน้ำในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบทางบวกในระดับปานกลาง (\bar{X} = 1.54) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบด้านแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ปริมาณการใช้น้ำ และคุณภาพของแหล่งน้ำมีผลกระทบเชิงบวกในระดับปานกลางทั้งหมด

4.3.2.3 การคมนาคม

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการคมนาคม โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ เริ่มแรกเดิมที่บ้านหนองตองไม่มีถนน ปัจจุบันการสัญจรไปมาสะดวกขึ้น โดยมีถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน สลับกับถนนลูกรัง โดยระยะทางจากบ้านหนองตองไปถึงถนนใหญ่ประมาณ 1 กิโลเมตร โดยใช้ในการสัญจรและการขนส่งพืชผลทางการเกษตร ของชาวบ้านหนองตอง

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการคมนาคม

จากการสนทนากลุ่มกล่าวถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น คือในระหว่างการก่อสร้างจำเป็นต้องใช้เส้นทางขนส่งถนนภายในหมู่บ้าน ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการคมนาคมอาจจะมีบ้างคือต้องระวังรถมากขึ้น การสัญจรภายนอกหมู่บ้านอาจจะต้องระมัดระวังสูง การคมนาคมภายในหมู่บ้านเองอาจจะกังวลเรื่องการทรุดและพังทลายเพราะรับน้ำหนักไม่ไหว เนื่องจากไม่มีจำนวนรถที่มีขนาดน้ำหนักมากผ่านเข้าออกเนื่องจากการเดินทางขนส่งวัสดุ กรณีที่ต้องผ่านเส้นทางบางส่วนเช่นพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้าน ถนนเส้นตัดผ่านไปไร่ไรนา อาจทำให้ถนนทรุดได้หรืออาจทำให้พื้นที่ถนนสกปรกชำรุดมากขึ้นยากต่อการเดินทางไปไร่ไรนา ถ้ามีการใช้ถนนบ่อยๆอาจจะมีทรุดได้ ซึ่งในอนาคตชาวบ้านจะเดือดร้อน อีกทั้งอาจมีเสียงดังจากการขนส่งอุปกรณ์ของการก่อสร้างทำให้เป็นที่รบกวนเวลาที่ชาวบ้านอยู่บ้าน ซึ่งอาจทำให้เสียสุขภาพจิต และสมาธิในการทำงาน และปัญหาฝุ่นควันอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้าน และการขนส่งวัสดุก่อสร้างผ่านไปยังบริเวณพื้นที่ทำการเกษตร หากมีการก่อสร้างจริงจำเป็นต้องขยายพื้นที่และเปิดพื้นที่ใหม่ ซึ่งอาจจะไปตกในพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน เพื่อความต้องการในการสร้างถนน ชาวบ้านจึงมีความกังวลเรื่องถนนทางผ่านไปไร่ไรนาไม่สามารถรองรับน้ำหนักรถบรรทุกขนาดใหญ่ เพราะถนนเป็นสภาพดินแดงรองรับน้ำหนักของรถได้น้อย หากมีน้ำหนักเกินจะส่งผลให้ถนนเกิดการชำรุด และไม่สามารถใช้การได้

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการคมนาคม

ผู้สนทนาให้ความคิดเห็นโดยรวม คือการเปลี่ยนแปลงในด้านดีหากมีการก่อสร้างกระเช้าลอยฟ้า คือ ทำให้ย่นระยะเวลาในการเดินทาง และสามารถเดินทางได้สะดวกขึ้น การคมนาคมในพื้นที่สะดวกขึ้น สามารถเดินทางระหว่างจังหวัดได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ในกรณีที่มีการเจ็บป่วยหรือการทำธุระที่ต้องใช้ระยะเวลาการเดินทางน้อย และทำให้การขนส่งสินค้าทางการเกษตรลดความเสี่ยงที่จะเสียหายได้มาก และการเดินทางแบบกระเช้าน่าจะมีผลดีเพราะมีความปลอดภัยสูงกว่าการเดินทางถนน

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านการคมนาคม สรุป (ตาราง 10)

ตาราง 10 แสดงระดับผลกระทบด้านการคมนาคม

สภาพการคมนาคม	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
สภาพถนน	0.64	0.52	น้อยที่สุด	1.69	1.52	ปานกลาง	
สภาพการจราจร	0.69	0.62	น้อยที่สุด	1.69	1.50	ปานกลาง	
ความสะดวกในการสัญจรติดต่อกัน	0.74	0.66	น้อยที่สุด	1.70	1.60	ปานกลาง	
ความปลอดภัยในการคมนาคม	0.63	0.53	น้อยที่สุด	1.46	1.28	น้อย	
รวม	0.67	0.48	น้อยที่สุด	1.63	1.30	ปานกลาง	-11.016*

* P \leq .05

จากตาราง 10 แสดงระดับผลกระทบด้านการคมนาคมทั้งในระดับปัญหาปัจจุบัน และผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านหนองตองโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันสภาพถนน สภาพการจราจร ความสะดวกในการสัญจรติดต่อกัน และความปลอดภัยในการคมนาคม อยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 0.67$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความสะดวกในการสัญจรติดต่อกัน สภาพการจราจร ความสะดวกในการสัญจรติดต่อกัน และความปลอดภัยในการคมนาคม อยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ พบว่า ในภาพรวมผลกระทบด้านการคมนาคมในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.63$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ระดับผลกระทบด้านสภาพถนน สภาพการจราจร และความสะดวกในการสัญจรติดต่อกันมีผลกระทบเชิงบวกในระดับปานกลาง

4.3.2.4 พลังงานไฟฟ้า

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านพลังงานไฟฟ้า โดยได้ให้ความคิดเห็นดังนี้ ชาวบ้านหนองตองมีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหลังคาเรือนโดยเป็นไฟฟ้าจากการไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่และจากการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ด้วยอีกส่วนหนึ่ง ปัจจุบันเกิดไฟฟ้าตกเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านนี้หากมีโครงการก่อสร้าง

กลุ่มผู้สนทนาแสดงความคิดเห็นว่า การใช้ไฟฟ้าและพลังงานในปริมาณมากจากโครงการฯ ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้พลังงานไฟฟ้าของโครงการอาจจะส่งผลกระทบต่อการเกิดมลภาวะ จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านมีความคิดเห็นว่าการสร้างกระเช้าลอยฟ้า ทำให้สูญเสียพลังงานไฟฟ้ามากชาวบ้านอาจจะต้องเสียค่าไฟฟ้าที่มากขึ้น และถ้ามีจำนวนคนขึ้นน้อย อาจจะเป็นการสูญเสียพลังงานไฟฟ้าโดยเปล่าประโยชน์ ผู้ร่วมประชุมกล่าวไปทิศทางเดียวกันถึงกรณีที่ไฟฟ้าไม่พอและได้แนะนำว่าทางโครงการอาจจะต้องหากระแสไฟฟ้ามาทดแทนกรณีที่กระทบต่อการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ หรือมีการจัดเตรียมไฟฟ้าสำหรับทางโครงการเอง การก่อสร้างจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าในปริมาณมาก จึงอาจส่งผลให้ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนดับบ่อยซึ่งจะต้องดึงไฟฟ้าจากเชียงใหม่มาใช้ในเบื้องต้นการก่อสร้างอาจจะมีผลกระทบบ้างแต่ก็น่าจะน้อย เนื่องจากทางโครงการแจ้งถึงการจัดการเรื่องกระแสไฟฟ้าให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี ผลกระทบของการใช้ไฟฟ้าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาต่อเนื่องที่แก้ไขยากชาวบ้านรู้สึกเฉยๆ กับปัญหานี้

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการใช้พลังงาน

โครงการจะใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งหากมีโครงการกระเช้าลอยฟ้าจริงชาวบ้านคาดว่าปริมาณการใช้ไฟฟ้าคงต้องเพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านมากขึ้นเนื่องจากการเข้ามาของโครงการใหญ่การเล็งเห็นผลกระทบที่จะเกิดจะมองในมุมกว้างซึ่งอาจจะมีภาระเร่งรีบแก้ไขอย่างรวดเร็ว การสำรองจากแหล่งอื่นหรือการหาแหล่งพลังงานทดแทนก็จะมิพบทบทและมีคนมองเห็นปัญหาตรงนี้มากขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่มีผลต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นจุดที่น่าสนใจของหลายๆ ฝ่ายการให้ความสนใจเรื่องการกระแสไฟฟ้าทดแทนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจจะแก้ไขได้ถ้ามีโครงการนี้ ซึ่งอาจเป็นผลพลอยได้ช่วยให้ชาวบ้านมีไฟฟ้าใช้ตามความต้องการและมีสถิติไฟดับที่ลดลง

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านพลังงานไฟฟ้า สรุป (ตาราง 11)

ตาราง 11 แสดงระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า

พลังงานไฟฟ้า	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
ความสม่ำเสมอของกระแสไฟฟ้า	0.70	0.56	น้อยที่สุด	1.06	1.00	น้อย	
ปริมาณของกระแสไฟฟ้า	0.70	0.63	น้อยที่สุด	1.18	1.14	น้อย	
ค่าไฟฟ้า	0.90	0.76	น้อย	1.27	1.25	น้อย	
รวม	0.77	0.56	น้อย	1.17	1.03	น้อย	-17.092*

* P \leq .05

จากตาราง 11 แสดงระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้าทั้งในระดับปัญหาปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในหมู่บ้านหนองตองโดยภาพรวม พบว่า ปัจจุบันความสม่ำเสมอของกระแสไฟฟ้า ปริมาณของกระแสไฟฟ้า และค่าไฟฟ้าอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 0.77$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความสม่ำเสมอและปริมาณของกระแสไฟฟ้าอยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ส่วนค่าไฟฟ้าอยู่ในระดับปัญหาน้อย ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ โดยภาพรวม พบว่าระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้าในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกในระดับ ($\bar{X} = 1.17$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความสม่ำเสมอของกระแสไฟฟ้า ปริมาณของกระแสไฟฟ้า และค่าไฟฟ้าอยู่ในระดับผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย

4.3.3 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.3.3.1 เศรษฐกิจและสังคม

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ อาชีพหลักของชุมชนคือการทำเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ รายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายพืชผลทางการเกษตรเฉลี่ย 10,000 บาท/ปี ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ใช้ในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และของใช้ในภาคการเกษตร

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้าน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม และเศรษฐกิจในท้องถิ่นว่า โครงการดังกล่าวอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปสู่สังคมเมืองมากขึ้น เช่นจากการเพาะปลูก ทำสวน หากมีโครงการชาวบ้านอาจจะประกอบอาชีพอื่นแทน โดยเฉพาะผู้หญิงที่อาจจะเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตแบบเดิมให้เป็นสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งอาจจะทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม บทบาทของผู้หญิงในหมู่บ้านอาจจะมีมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากแรงงานในภาคเกษตร ไปสู่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการ ความเจริญอาจทำให้วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน บางอย่างสูญหายไป รวมถึงความเชื่อหรือความเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือ ศาสนสถาน สภาพความเป็นอยู่ปัจจุบันที่อยู่อย่างสงบ แวดล้อมด้วยธรรมชาติ กลัวว่าเสียงจะดังจากการก่อสร้างที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งมีความกังวลเรื่องสารพิษ สารเคมี สารปนเปื้อนในอากาศที่มาจากการก่อสร้าง และตัวกระเช้าเอง และ กังวลว่าถ้ามีนักท่องเที่ยวหรือคนแปลกหน้าเข้ามาในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอาจจะมีปัญหาขโมย อุบัติเหตุที่เกิดจากการสัญจรผ่านหมู่บ้าน ซึ่งเดิมหมู่บ้านอยู่กันอย่างเครือญาติโดยทั้งหมดมีความร่วมมือกัน ทุกกลุ่มกลัวว่ามีคนต่างถิ่นเข้ามาอยู่อาศัย การมีคนต่างถิ่นเข้ามามากขึ้นทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชน มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น การควบคุมหรือปกครองยากลำบาก อาจทำให้เกิดอาชญากรรม ปัญหาดังกล่าว อาจจะเป็นเมืองที่มีแต่ชาวต่างชาติ และชาวบ้านเกรงว่าจะเกิดการจัดสรรผลประโยชน์ไม่ลงตัว ทำให้เกิดความขัดแย้งในชุมชน เนื่องจากต้องการหาผลประโยชน์และเห็นแก่ตัวมากขึ้น คนที่ได้รับประโยชน์ไม่ใช่คนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่จะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ด้านธุรกิจ ด้านการใช้แรงงานชาวบ้านมีความกังวลว่า เจ้าของโครงการอาจจะไม่จ้างแรงงานในพื้นที่และมีคนนอกพื้นที่มาอยู่ส่วนวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านทุกกลุ่มกล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า การเข้ามาของโครงการไม่ส่งผลมากนักต่อการดำรงชีพของชาวบ้าน เนื่องจากชาวบ้านพร้อมและมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแต่ไม่ได้หมายถึงเปลี่ยนไปทุกอย่าง การปรับหรือเปลี่ยนชาวบ้านยอมรับว่าทุกคนทุกพื้นที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรับสิ่งใหม่ๆ บ้างเพื่อการดำรงชีพที่ดีขึ้นแต่ทางกลุ่มก็ยังยึดที่จะเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเหมือนเดิม แต่การเปลี่ยนแปลงก็ต้องดูว่าเปลี่ยนแบบไหนมากน้อยแค่ไหนถ้ากระทบถึงจารีตประเพณีดั้งเดิมของชาวบ้านก็เป็นไปไม่ได้ และการที่หมู่บ้านมีงานที่มากขึ้นก็อาจจะทำให้เยาวชนที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านกลับมาทำงานในหมู่บ้านมากขึ้น

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหากในด้านเศรษฐกิจและสังคม

ผลดีถ้ามีการก่อสร้างโครงการฯ กลุ่มผู้สนทนาให้ความคิดเห็นว่าในระหว่างการก่อสร้างทางกลุ่มแม่บ้านอาจมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการขายของให้คนงานมากขึ้น และกลุ่มวัยรุ่นและวัยแรงงานก็จะได้มีอาชีพรับจ้างจากการก่อสร้างโดยอาจไปเป็นกรรมกรรับจ้างซึ่งเป็นทางเลือกที่เป็นหนทางที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวนของหนี้สินอาจจะลดลง เศรษฐกิจในหมู่บ้านโตขึ้น และกิจกรรมที่หมู่บ้านทำเช่นศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมต่างๆ งานจักสานท้องถิ่นสามารถนำไปเผยแพร่หรืออาจทำเป็นสินค้าประจำหมู่บ้าน สินค้าของฝากที่จะสามารถนำเงินจากการจำหน่ายเข้ากลุ่มและปันส่วนกันระหว่างสมาชิกได้เร็วขึ้นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านที่สูงอายุก็จะมียานทำไม่ต้องอยู่บ้านเฉยๆ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดี โดยเฉพาะจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นจากการมาของนักท่องเที่ยว อีกทั้งชาวบ้านยังสามารถเก็บค่าเช่าพื้นที่ตั้งเสาที่อยู่ในพื้นที่ของตนเองได้และเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนพื้นที่การก่อสร้างสถานีสามารถมีรายได้จากภาษีที่จะเกิดในแต่ละปีเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างดี เด็กๆ ในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ไม่ต้องรอแต่การเพาะปลูกอย่างเดียว การเข้ามาของความเจริญในหลายๆ ด้านมีผลต่อการดำรงชีวิตและสังคมของชาวบ้านแน่นอน ผลดีที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีโครงการ ชาวบ้านอาจจะมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยที่ไม่ต้องรอเฉพาะช่วงเทศกาลที่สำคัญหรือฤดูการท่องเที่ยวเท่านั้นเนื่องจากการจำหน่ายสินค้าของชาวบ้านหลังจากการส่งเสริมผลผลิตภายในชุมชน หรือ OTOP นั้นไม่เป็นผลชาวบ้านก็ไม่มีรายได้เพิ่มเติมจากการทำการเกษตร การเข้ามาของโครงการอาจจะทำให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคงและรายได้เพิ่มขึ้นสามารถชำระหนี้สินหรือภาระต่างๆ ได้คล่องตัวโดยที่ไม่ต้องไปทำงานที่อื่น

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านเศรษฐกิจและสังคม สรุป (ตาราง 12)

ตาราง 12 แสดงระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

เศรษฐกิจและสังคม	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
อาชีพ	0.64	0.53	น้อยที่สุด	1.51	1.51	ปานกลาง	
รายได้	0.58	0.56	น้อยที่สุด	1.46	1.42	น้อย	
เงินฝากภาระหนี้สิน	0.61	0.52	น้อยที่สุด	1.08	0.86	น้อย	
ลักษณะการถือครองที่ดิน	0.71	0.67	น้อยที่สุด	1.08	0.89	น้อย	
ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน	0.47	0.34	น้อยที่สุด	1.11	0.83	น้อย	
การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.75	0.74	น้อยที่สุด	1.12	0.78	น้อย	
การมีส่วนร่วมของชาวบ้านกับกิจกรรมในชุมชน	0.72	0.72	น้อยที่สุด	1.05	0.87	น้อย	
รวม	0.64	0.32	น้อยที่สุด	1.20	0.67	น้อย	-13.814*

* P \leq .05

จากตาราง 12 แสดงระดับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบัน และผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง โดยภาพรวม พบว่า ปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 0.64$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า อาชีพ รายได้ เงินฝาก ภาระหนี้สิน ลักษณะการถือครองที่ดิน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านกับกิจกรรมในชุมชน อยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในภาพรวม พบว่า ระดับผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้าในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 1.20$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า รายได้ เงินฝากภาระหนี้สิน ลักษณะการถือครองที่ดิน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านกับกิจกรรมในชุมชนอยู่ในระดับผลกระทบด้านบวกระดับน้อย ส่วนอาชีพอยู่ในระดับผลกระทบด้านบวกระดับปานกลาง

4.3.3.2 สาธารณสุข

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านสาธารณสุข โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ ชาวบ้านหนองตองได้รับการช่วยเหลือจาก อบต.เข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยชาวบ้านจะจัดการดูแลกันเองในแต่ละครอบครัว เช่น การฉีดวัคซีน การคุมกำเนิดวางแผนครอบครัว และเฝ้าระวังโรคระบาด เป็นต้น

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านสาธารณสุข

จากการสนทนาชาวบ้านมีความกังวลในด้านการสาธารณสุขของชาวบ้านคือ ถ้ามีโครงการเกิดขึ้นจริงก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมาก ย่อมก่อให้เกิดการแพร่กระจายของโรคต่างๆ ที่มากับนักท่องเที่ยวได้เร็วขึ้น การรองรับด้านการสาธารณสุขจะไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านและแรงงานต่างถิ่น ดังนั้นทางโครงการควรที่จะมีการจัดการแผนการรองรับมาตรการการควบคุมโรคให้ดี เพราะมันจะทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคน่ากลัวและมากขึ้นถ้ามีคนหลังไหลเข้ามามาก ควรจะจัดให้มีสถานพยาบาลมากขึ้นตามจำนวนคนที่มากขึ้นด้วย

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านสาธารณสุข

หากว่ามีการสร้างโครงการจริง กลุ่มตัวอย่างหวังว่าระบบการสาธารณสุข ในหมู่บ้านอาจจะดีขึ้น เนื่องจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวหรือมีการก่อสร้างขึ้นในพื้นที่ของโครงการใหญ่ๆ จะทำให้ทางจังหวัดเล็งเห็นความสำคัญหรืออาจทำให้ระบบการจัดการสาธารณสุขที่มีในหมู่บ้านดีขึ้น ส่วนระบบสุขภาพก็อาจจะดีขึ้นตาม ในเรื่องของระบบสุขภาพนั้นทางหมู่บ้านก็อยากให้ทางโครงการเล็งเห็นจุดนี้อย่างจริงจัง รวมถึงควรที่จะสร้างให้มีความปลอดภัยและให้มีเพียงพอ การจัดการด้านบุคลากรทางการแพทย์ดีขึ้นเนื่องจากต้องมีการขยายงานและจำนวนแพทย์ที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่อาจจะมีเพิ่มมากขึ้น ด้านการจัดการของเสียและอาหารก็จะมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเด็กก็จะสามารถรับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัยเป็นผลทำให้สุขภาพอนามัยของชาวบ้านดีขึ้นตามลำดับ

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านสาธารณสุข สรุป (ตาราง 13)

ตาราง 13 แสดงระดับผลกระทบด้านสาธารณสุข

สาธารณสุข	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับผลกระทบ	
สถานบริการสาธารณสุข / โรงพยาบาล	0.80	0.80	น้อย	0.82	0.60	น้อย	
ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่	0.76	0.77	น้อย	0.95	0.76	น้อย	
สุขอนามัยของประชาชน	0.75	0.77	น้อยที่สุด	0.99	0.82	น้อย	
การจัดการขยะและของเสีย	0.71	0.70	น้อยที่สุด	1.22	1.20	น้อย	
อาหารการกิน	0.78	0.80	น้อย	0.89	0.60	น้อย	
รวม	0.76	0.61	น้อย	0.97	0.56	น้อย	-16.015*

* P \leq .05

จากตาราง 13 แสดงระดับปัญหาด้านสาธารณสุขทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง โดยภาพรวม พบว่า ปัญหาในปัจจุบันอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.76$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สถานบริการสาธารณสุข ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และอาหารการกินอยู่ในระดับปัญหาน้อย ด้านสุขอนามัยของประชาชน การจัดการขยะและของเสีย อยู่ในระดับปัญหาน้อย ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ โดยภาพรวม พบว่า ระดับผลกระทบด้านสาธารณสุขในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.97$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า สถานบริการสาธารณสุข ความสามารถในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ สุขอนามัยของประชาชน การจัดการขยะและของเสีย และอาหารการกิน อยู่ในระดับผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย

4.3.3.3 คุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ ชาวบ้านหนองตองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และคริสเตียน โดยสถานที่ที่ชาวบ้านหวงแหนได้แก่ โบสถ์คริสเตียนและหอเจ้าที่ของหมู่บ้าน ประเพณีที่สำคัญแต่ละปีจะจัด 3 ครั้ง คือประเพณีกินวอซึ่งตรงกับวันตรุษจีน ประเพณี

สารทจีนมีขึ้นในเดือนสิงหาคม ประเพณีปีใหม่จะถัดมาจากประเพณีกินวอมาประมาณ 1 เดือน หรือเดือนมีนาคม ซึ่งถือเป็นการเฉลิมฉลองหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งทุกประเพณีจะจัดขึ้น ณ หอเจ้าที่ของหมู่บ้าน

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านประเพณีและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอาจเข้ามาทำลายวัฒนธรรม ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปบ้าง เบื้องต้นการเข้ามาของชาวต่างชาติอาจเข้ามาเพื่อศึกษาหรือเข้ามาเรียนรู้ วัฒนธรรม อาจจะมีบางส่วนที่ไม่ถูกประเพณี การละเว้นให้ก็อาจจะเป็นไปได้เนื่องจากมีความเข้าใจในคนต่างพื้นที่ที่ต้องการพยายามเข้ามามีส่วนร่วมและศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้าน ด้านประเพณีในหมู่บ้านก็จะมีคงเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่อาจมีบางส่วนที่สามารถใช้แทนกันได้ซึ่งในปัจจุบันหาได้ง่ายกว่า เช่นการใช้เครื่องจักสานเปลี่ยนมาเป็นพลาสติกบ้าง ดูจากภายนอกอาจจะไม่สวยงามแต่ภายในแล้วมีความสมบูรณ์และส่วนประกอบในการทำพิธีครบ ส่วนวัฒนธรรมของชาวบ้านได้กล่าวว่า วัฒนธรรมของหมู่บ้านรักษาและปฏิบัติกันมานานถือว่าเป็นระเบียบของสังคมที่ควรปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงหรือไม่กระทำเป็นไปได้อย่างเนื่องจากชาวบ้านผูกพันและอยู่ในหมู่บ้านมาตั้งแต่เกิด มีความสัมพันธ์กับประเพณีวัฒนธรรมอย่างเหนียวแน่นการที่จะยกปฏิบัติลงไม่น่าจะเกิดขึ้นหรือคนภายนอกเข้ามามีบทบาทที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นเพราะหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งและสามัคคีกันมาก

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านประเพณีและวัฒนธรรม ในท้องถิ่น

สามารถเป็นแนวทางหรือประชาสัมพันธ์ให้คนต่างชาติทราบถึงวัฒนธรรมและประเพณีที่น่าสนใจของกลุ่มคนที่อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างและน่าสนใจ ในช่วงเทศกาลชาวบ้านสามารถที่จะนำเสนอประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นการแสดงที่มีในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นหากมีการก่อสร้างสามารถพัฒนาศูนย์การศึกษาประเพณีในหมู่บ้านได้ดีขึ้น

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น สรุป (ตาราง 14)

ตาราง 14 แสดงระดับผลกระทบด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

คุณค่าทางประเพณีและ วัฒนธรรมในท้องถิ่น	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับ ปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับ ผลกระทบ	
ประเพณีในท้องถิ่น	0.74	0.74	น้อยที่สุด	0.81	0.55	น้อย	
วัฒนธรรมในท้องถิ่น	0.71	0.76	น้อยที่สุด	0.90	0.73	น้อย	
รวม	0.72	0.71	น้อยที่สุด	0.85	0.56	น้อย	-15.178*

* P \leq .05

จากตาราง 14 แสดงระดับปัญหาด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง โดยภาพรวม พบว่า ประเพณีในท้องถิ่น และวัฒนธรรมในท้องถิ่นในปัจจุบันอยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ($\bar{X} = 0.72$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประเพณีในท้องถิ่น และวัฒนธรรมในท้องถิ่นในปัจจุบันอยู่ในระดับปัญหาน้อยที่สุด ส่วนระดับผลกระทบถ้ามีโครงการฯ โดยภาพรวม พบว่า ระดับผลกระทบด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นในหมู่บ้านหนองตอง คาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย ($\bar{X} = 0.85$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประเพณีในท้องถิ่น และวัฒนธรรมในท้องถิ่นอยู่ในผลกระทบทางบวกในระดับน้อย

4.3.3.4 การท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

จากการสนทนากลุ่มย่อยกับชาวบ้านได้เสนอความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยได้ให้ความความคิดเห็นดังนี้ การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งมาควัฒนธรรมวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงอยากทำอาชีพเสริมของชาวบ้านคือการขายของที่ระลึก เป็นไกด์ เสนอให้โครงการฯ จัดดูหาให้ชุมชนหนองตองที่สถานี

ผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

จากการสนทนาในประเด็นการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ พบว่า ชาวบ้านต้องการความเป็นธรรมชาติแบบดั้งเดิม เนื่องจากหมู่บ้านเป็นพื้นที่ป่า มีพรรณไม้นานาชนิด ที่ควรศึกษา เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งผลให้มีสภาพอากาศที่เย็นสบายตลอดทั้งปี และมีทิวทัศน์

ที่สวยงาม มีป่าธรรมชาติปกคลุมอยู่รอบด้าน อีกทั้งชาวบ้านสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ หากมีโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยพานสายเคเบิลใหม่ – แม่ฮ่องสอน อาจจะทำให้ขัดกับธรรมชาติของ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเพราะว่ามีเสามิกระเข้าไฟฟ้ามาแทรกอยู่ ดังนั้นสุนทรียภาพอาจหายไปจากเดิมที่เห็นป่าไม้และทิวเขาสลับซับซ้อนหมอกลงหนาแน่นอาจกลายเป็นเสาขนาดใหญ่ และพื้นที่ที่มีคนเยอะ กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเต็มตัว เสน่ห์ความเป็นแม่ฮ่องสอนก็จะหายไป เนื่องจากขาดบรรยากาศที่สัมผัสกับธรรมชาติและทำทลายกับสภาพการเดินทางที่คดเคี้ยว

ผลกระทบเชิงบวกของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

การท่องเที่ยวในหมู่บ้านอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมรายได้ในครัวเรือน ส่วนใหญ่แล้วในหมู่บ้านมีความน่าสนใจในด้านการท่องเที่ยวแบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน การจำหน่ายของที่ระลึกและของป่า เป็นคนรับส่งนักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวในหมู่บ้าน

จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความแตกต่างทั้งในระดับปัญหาในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการ ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ สรุป (ตาราง 15)

ตาราง 15 แสดงระดับผลกระทบด้านท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

การท่องเที่ยวและ สุนทรียภาพ	ระดับปัญหาในปัจจุบัน			ผลกระทบถ้ามีโครงการฯ			t-test
	\bar{X}	SD.	ระดับ ปัญหา	\bar{X}	SD.	ระดับ ผลกระทบ	
ความสมบูรณ์ของสภาพ ธรรมชาติ	0.69	0.70	น้อย	1.18	1.12	น้อย	
แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น	0.78	0.77	น้อย	1.26	1.19	น้อย	
ความงดงามของทิวทัศน์ ธรรมชาติ	0.78	0.82	น้อย	1.37	1.28	น้อย	
แหล่งโบราณคดีและ ประวัติศาสตร์	0.73	0.66	น้อย	1.40	1.18	น้อย	
รวม	0.74	0.60	น้อย	1.30	1.01	น้อย	-17.205*

* P \leq .05

จากตาราง 15 แสดงระดับปัญหาด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพในปัจจุบันและผลกระทบถ้ามีโครงการฯ ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง โดยภาพรวม พบว่า ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพในปัจจุบันอยู่ในระดับปัญหาน้อย ($\bar{X} = 0.74$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติ แหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ในปัจจุบันอยู่ในระดับปัญหาน้อย ส่วนผลกระทบถ้ามีโครงการฯ โดยภาพรวม พบว่า ระดับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพในหมู่บ้านหนองตองคาดว่าจะเกิดผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.30$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ความงดงามของทิวทัศน์ธรรมชาติ และแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ มีผลกระทบด้านบวกในระดับน้อย

4.4 แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบ

แนวทางหรือมาตรการในเชิงป้องกันผลกระทบทางลบจากโครงการก่อสร้างระบบขนส่งด้วยसानพาน เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน ในพื้นที่หมู่บ้านหนองตอง ผู้วิจัยได้แบ่งผลการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น คือ ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4.1 ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์

4.4.1.1 ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยได้เสนอแนะทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ ขอให้หลีกเลี่ยงพื้นที่ต้นน้ำและป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้าน เพราะเป็นแหล่งต้นน้ำ แหล่งหาของป่าของชาวบ้าน และพื้นที่ดินดังกล่าวจะเสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มและความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะต้นไม้และสัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติ และหากมีปัญหาไฟป่าจะกระทบกับโครงการหรือไม่ ป้องกันอย่างไรหากจะมีโครงการจะทำให้ที่ดินมีราคาแพงขึ้น นำไปสู่การบุกรุกพื้นที่ป่าแต่หากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้เสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. หากมีการก่อสร้างจริงพื้นที่ในเขตหมู่บ้านหนองตองและมีผลกับชาวบ้านโดยตรงจะต้องให้ชาวบ้านเป็นผู้ดูแลร่วมกับบริษัทฯ

2. หากมีการก่อสร้างในพื้นที่ป่า ทางบริษัทฯจะต้องมีการปลูกป่าทดแทนและจะต้องมีการเช่าพื้นที่ของชาวบ้านและบริเวณที่สร้างเสาดึงต้องล้อมรั้วอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์เลื้อยเข้าถึง
3. หลีกเลี่ยงพื้นที่ทำการเกษตรและพื้นที่อยู่อาศัย
4. หากจะดำเนินการสร้างเสาดึงในพื้นที่บริษัทฯจะต้องร่วมสำรวจพื้นที่ร่วมกับชาวบ้านและเจ้าหน้าที่อุทยานเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและกำหนดสัญญาหรือข้อตกลงร่วมกัน
5. ควรมีการควบคุมการใช้ที่ดินในบริเวณรอบพื้นที่โครงการและให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าไปดูแล โดยจะต้องมีกฎหมายรองรับ
6. ควรศึกษาพื้นที่บริเวณสร้างเสาดึงอย่างละเอียดจากผู้เชี่ยวชาญ หากเป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ สมุนไพรหายาก หรือเป็นพื้นที่ต้นน้ำ จะต้องละเว้นพื้นที่นั้น

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินของหมู่บ้านหนองตอง ได้จัดความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางและมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 16)

ตาราง 16 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลำดับที่	ด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	หลีกเลี่ยงพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน	76	82.6	1
2	ชดเชยค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมในกรณีที่ใช้ที่ดินทำกินของชาวบ้าน	50	54.3	2
3	โครงการฯ ดำเนินการเช่าที่ดินหรือปลูกป่าทดแทนกรณีที่ใช้พื้นที่ต้นน้ำหรือป่าใช้สอย	52	56.5	3
4	โครงการฯ หาพื้นที่ทำกินใหม่ให้ชาวบ้านในกรณีที่ได้ผลกระทบ	53	57.6	4

จากตาราง 16 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยภาพรวม พบว่า การดำเนินการของโครงการฯ ในส่วนที่ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกได้แก่ หลีกเลี่ยงพื้นที่ทำกินของชาวบ้านต้องหลีกเลี่ยงพื้นที่ทำกินของชาวบ้านร้อยละ 82.6 รองลงมาเป็น ชดเชยค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรมในกรณีที่ใช้ที่ดินทำกินของชาวบ้าน เป็นร้อยละ 54.3 โครงการฯ ดำเนินการเช่าที่ดินหรือปลูกป่าทดแทนกรณีที่ใช้พื้นที่ต้นน้ำหรือป่าใช้สอย ร้อยละ 56.5 ที่เหลือเป็น

โครงการฯ ดำเนินการเช่าที่ดินหรือปลูกป่าทดแทนกรณีที่ใช้พื้นที่ต้นน้ำหรือป่าใช้สอย ร้อยละ 56.5 และโครงการฯ หาพื้นที่ทำกินใหม่ให้ชาวบ้านในกรณีที่ได้ผลกระทบ เป็นร้อยละ 57.6 ตามลำดับ

4.4.1.2 ปริมาณน้ำและการใช้น้ำ

จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็น ด้านปริมาณน้ำและการใช้น้ำ โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ การก่อสร้างต้องไม่กระทบต่อพื้นที่ต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน และได้เสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. การก่อสร้างของโครงการฯ กรณีที่มีผลต่อปัญหาน้ำไม่พอใช้ คุณภาพน้ำขุ่น และมีสิ่งตกค้างที่เป็นอันตรายต้องให้ทางโครงการจัดหาผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการแก้ไขโดยตรง
2. การจัดการเรื่องขยะและของเสียในระหว่างการก่อสร้างหรือเมื่อมีการดำเนินโครงการแล้วต้องมีการจัดเก็บเป็นกิจลักษณะที่นอกเหนือจากบริเวณฝังกลบขยะของชาวบ้าน โดยต้องมีระบบการจัดเก็บที่ห่างไกลกับแหล่งน้ำ เพราะขยะอาจจะที่มีการสะสมของสารเคมีปนเปื้อนลงสู่ลำน้ำได้ดิน รวมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำเป็นระยะ เพื่อความปลอดภัยของการใช้น้ำในหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านน้ำและการใช้น้ำ ได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 17)

ตาราง 17 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ

ลำดับที่	ด้านน้ำและการใช้น้ำ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	หลีกเลี่ยงพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน	57	62.0	1
2	ศึกษาผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำอย่างรอบคอบ	39	42.4	2
3	หากมีน้ำเสียโครงการฯ ต้องจัดระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานให้แก่ชาวบ้าน	39	42.4	3
4	จัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้ชาวบ้านในกรณีที่โครงการต้องใช้น้ำในพื้นที่	40	43.5	4

จากตารางที่ 17 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำ โดยภาพรวมพบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ สิ่งแรกที่น้ำจะทำคือ หลีกเลี้ยงพื้นที่ป่าต้นน้ำหรือแหล่งน้ำของชาวบ้าน ร้อยละ 62.0 รองลงมาคือ ศึกษาผลกระทบด้านน้ำและการใช้น้ำอย่างรอบคอบและซึ่งหากมีน้ำเสียโครงการฯ ต้องจัดระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานให้แก่ชาวบ้าน ร้อยละ 42.4 เท่ากัน ที่เหลือเป็นจัดสร้างแหล่งเก็บกักน้ำให้ชาวบ้านในกรณีที่โครงการต้องใช้น้ำในพื้นที่ ร้อยละ 43.5 ตามลำดับ

4.4.1.3 การคมนาคมขนส่ง

จากการสนทนากลุ่มชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการคมนาคมขนส่ง โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันการลดผลกระทบทางคมนาคมขนส่งที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ การจำกัดการบรรทุกอุปกรณ์ก่อสร้างและหากถนนที่ใช้มีการชำรุดเสียหายในระหว่างการก่อสร้างโครงการจะต้องดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ตามปกติ ระบบการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมระหว่างการเดินทางในกระเช้าเป็นอย่างไร ค่าโดยสารราคาที่สูงเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่สามารถจ่ายได้แต่คงไม่ใช่ทางเลือกในการเดินทางสำหรับชาวบ้าน

ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. กรณีที่ต้องมีการสร้างเส้นทางลำเลียงวัสดุต่างหากหรือต้องการขยายถนน ต้องปรึกษากับคณะกรรมการหมู่บ้านก่อนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน
2. ต้องมีการวางแผนและกำหนดเวลาวันและเวลาลำเลียงวัสดุก่อสร้าง ให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะสามารถแจ้งกับชาวบ้านล่วงหน้า
3. ลดความเร็วในการขั้รถบรรทุกขณะเข้าใกล้ชุมชนเนื่องจากอาจจะมีการตกลงหน้าของวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้างซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชาวบ้าน

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการคมนาคมจากชาวบ้าน โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 18)

ตาราง 18 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านการคมนาคมขนส่ง

ลำดับที่	ด้านการคมนาคมขนส่ง	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	จำกัดน้ำหนักรถบรรทุกขนย้ายอุปกรณ์ในระหว่างการก่อสร้าง	33	35.9	1
2	กำหนดระยะเวลาในขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง	34	37.0	2
3	โครงการฯ ต้องดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหายจากการใช้ขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง	34	37.0	3
4	จัดสร้างถนนต่างหากเพื่อเป็นเส้นทางก่อสร้างโครงการกระเช้าลอยฟ้า	54	58.7	4

จากตาราง 18 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการใช้ถนน หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรจะ จำกัดน้ำหนักรถบรรทุกขนย้ายอุปกรณ์ในระหว่างการก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาคือกำหนดระยะเวลาในขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้าง และให้โครงการฯ ต้องดำเนินการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหายจากการใช้ขนส่งอุปกรณ์ก่อสร้างคิดเป็นร้อยละ 37.0 เท่ากัน ที่เหลือเป็นการจัดสร้างถนนต่างหากเพื่อเป็นเส้นทางก่อสร้างโครงการกระเช้าลอยฟ้า คิดเป็นร้อยละ 58.8 ตามลำดับ

4.4.1.4 พลังงานไฟฟ้า

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านพลังงานไฟฟ้า โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ สิ่งแรกที่ชาวบ้านต้องการทราบคือกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในระหว่างการก่อสร้างและหลังดำเนินการจะใช้กระแสไฟฟ้าจากแหล่งใด เนื่องจากในปัจจุบันปริมาณการใช้ไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการเกิดปัญหาไฟดับบ่อยครั้ง หากมีการก่อสร้างโครงการฯ กลุ่มสนทนาได้ร่วมกันเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า ดังนี้

1. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรวางแผนการใช้ไฟฟ้าของโครงการ กระเช้าลอยฟ้า และการใช้กระแสไฟฟ้าในชุมชน ให้มีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการ
2. มีการตรวจสอบการใช้กระแสไฟฟ้าของตัวกระเช้าเป็นระยะเนื่องจากกระแสไฟฟ้าอาจจะรั่วหรือลัดวงจร เพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร

3. ระหว่างการก่อสร้างในพื้นที่เขตก่อสร้างที่อันตรายควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงจุดก่อสร้างและการป้องกันตนเองในกรณีเข้าป่าหรือเข้าไปในพื้นที่ทำการเกษตรตลอดจนการนำสัตว์ไปเลี้ยงในบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงกับจุดก่อสร้าง
4. แจ้งให้ประชาชนทราบกรณีที่ต้องมีการใช้ไฟฟ้าในปริมาณมากๆเนื่องจากจะได้มีการเตรียมตัวและวางแผนในการดำเนินชีวิต
5. ต้องมีการกันพื้นที่ก่อสร้างและทำป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนเขตพื้นที่อันตรายและพื้นที่ที่ใช้กระแสไฟฟ้าแรงสูง

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านพลังงานไฟฟ้า โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 19)

ตาราง 19 แสดงแนวทางหรือมาตรการลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้า

ลำดับที่	ด้านพลังงานไฟฟ้า	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	แบ่งสายไฟฟ้าสำหรับกระเช้าไฟฟ้าและใช้ในครัวเรือนให้แยกจากกัน	35	38.0	1
2	โครงการฯ สำรองปริมาณการใช้ไฟฟ้าในระหว่างการก่อสร้าง	45	48.9	2
3	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรวางแผนเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้อง	31	33.7	3
4	ภาครัฐและเจ้าของโครงการร่วมกันหาพลังงานทดแทน	50	54.3	4

จากตาราง 19 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านพลังงานไฟฟ้าโดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคควรแบ่งสายไฟฟ้าสำหรับกระเช้าไฟฟ้าและใช้ในครัวเรือนให้แยกจากกัน ร้อยละ 38.0 รองลงมาคือโครงการฯควรสำรองปริมาณการใช้ไฟฟ้าในระหว่างการก่อสร้าง ร้อยละ 48.9 ที่เหลือเป็นควรมีการวางแผนเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าขัดข้องและภาครัฐกับเจ้าของโครงการร่วมกันหาพลังงานทดแทน ร้อยละ 33.7 และ 54.3 ตามลำดับ

4.4.2 ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต

4.4.2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการสนทนาชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ หากมีการก่อสร้างโครงการขึ้นจริง การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพในชุมชนจะเกิดผลกระทบและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด และความเจริญที่เข้ามาจะคุ้มค่ากับสิ่งที่ได้รับหรือไม่ สังคมวุ่นวาย วิถีชีวิตเปลี่ยน มีคนต่างถิ่นเข้ามามากเหมือนเมืองปาย และตัวเลขนักท่องเที่ยววันละ 30,000 คน นั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่สามารถรองรับได้ ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจในชุมชนและการประกอบอาชีพยังเป็นแบบดั้งเดิม หาเช้ากินค่ำ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและและรับจ้าง ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ผันแปรไปตามภาวะเศรษฐกิจ ปัญหาการอพยพย้ายถิ่น ขาดความร่วมมือ มีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากขึ้น อาจมีการขยายพื้นที่ชุมชนบริเวณรอบสถานี จำนวนประชากรมีความเคลื่อนไหวมากขึ้น เช่นมีจำนวนนักท่องเที่ยวและคนหลบหนีเข้าเมืองเพิ่มขึ้น อาจจะนำมาซึ่งผลกระทบจากคนอพยพย้ายถิ่นในรูปแบบของอาชญากรรม และการค้ายาเสพติด ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้เสนอแนะแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. ให้โครงการ ส่งเสริมด้านอาชีพให้แก่ชาวบ้านเพื่อทดแทนหรือ ชดเชยรายได้ที่อาจจะสูญหายหากมีโครงการฯ
2. ขอให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมกับโครงการหากเสาหรือสถานีไปกระทบกับพื้นที่ป่าชุมชนหรือพื้นที่อยู่อาศัยขอให้ยึดหยุ่น ไปตามความเหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบ และให้ทำรั้วกันแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน โดยให้ชาวบ้านช่วยดูแลพื้นที่นั้น
3. การรับคนงานในการก่อสร้างที่ไม่จำเป็นต้องมีทักษะมากขอให้พิจารณาแรงงานในชุมชนที่ได้รับผลกระทบก่อน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน
4. โครงการต้องมีการจัดสรรพื้นที่ขายของที่ระลึกหรือสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม
5. ขอให้หลีกเลี่ยงการก่อสร้างใกล้หรือมีลักษณะข้ามเหนือสิริยะบริเวณสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เช่น วัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในหมู่บ้าน

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านเศรษฐกิจและสังคม ชาวบ้านได้ร่วมจัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 20)

ตาราง 20 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

ลำดับที่	ด้านเศรษฐกิจและสังคม	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	จัดหาอาชีพเสริมที่ทดแทนรายได้จากการเพาะปลูกและการขายของที่ระลึกริมทาง	43	46.7	1
2	หากการก่อสร้างเสร็จสิ้นให้ชุมชนมีหุ้นส่วนจากรายได้ เพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้าน	34	37.0	2
3	โครงการฯ ควรจ้างแรงงานในท้องถิ่นแทนการจ้างแรงงานต่างถิ่นตามความเหมาะสม	41	44.6	3
4	ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	48	52.2	4

จากตาราง 20 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หากมีการดำเนิน โครงการฯ เสร็จสิ้นจะต้องจัดหาอาชีพเสริมที่ทดแทนรายได้จากการเพาะปลูกและการขายของที่ระลึกริมทาง ร้อยละ 46.7 ให้ชุมชนมีหุ้นส่วนจากรายได้ เพื่อนำเงินมาพัฒนาหมู่บ้าน เป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาคือ จ้างแรงงานในท้องถิ่นแทนการจ้างแรงงานต่างถิ่นตามความเหมาะสม เป็นร้อยละ 44.6 ควรส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นร้อยละ 52.2 ตามลำดับ

4.4.2.2 ด้านสาธารณสุข

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านแสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านสาธารณสุข โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ ปัจจุบันการบริการด้านสาธารณสุขในหมู่บ้านมีเพียงพอต่อความต้องการของชาวบ้านแต่ส่วนใหญ่แล้วนิยมใช้บริการ โรงพยาบาลในตัวเมืองแม่ฮ่องสอนมากกว่าเนื่องจากสถานีนามัยในหมู่บ้านจะมีแรงงานต่างถิ่นมาใช้บริการจำนวนมาก ชัดความสามารถในการรองรับและให้บริการของสถานีดารวจ โรงพยาบาล การขนส่งอาจจะน้อยลง ความสามารถของพื้นที่และระบบสุขาภิบาลในเขตเมืองอาจจะไม่พอเพียงจะรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นและอาจเกิดโรคใหม่ที่มาพร้อมกับคนงาน เช่น มาลาเรีย ไข้ซัง ไข้หวัด วัณโรค พื้นที่ทิ้งขยะในปัจจุบันยังรองรับได้อีกประมาณ 7 ปี แต่ถ้ามีนักท่องเที่ยวเพิ่มจะรับไม่ได้ คนอพยพทำให้รัฐมีภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลมากขึ้น ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. จัดทำทะเบียนประวัติแรงงานต่างถิ่นที่เข้ามาในพื้นที่

2. ทางบริษัทจะต้องมีการสร้างห้องสุขาเพิ่มเติมหลังการสร้างกระเช้าลอยฟ้าให้เพียงพอและรองรับปริมาณของผู้คนและนักท่องเที่ยว
3. สร้างมาตรการป้องกันและควบคุมโรคและคัดกรองคนงานก่อสร้างเพื่อมิให้เกิดโรคระบาดหรือโรคติดต่อร้ายแรง
4. จัดส่งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสอบสุขภาพให้คนในหมู่บ้านและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อ การจัดการขยะในชุมชนที่ถูกต้อง และการปฐมพยาบาลผู้ป่วยเบื้องต้น
5. มีระบบการป้องกัน เตรียมการกรณีเกิดอุบัติเหตุ
6. ควรมีสถานพยาบาลทุกสถานี มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในห้องโดยสาร

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านสาธารณสุข โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 21)

ตาราง 21 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสาธารณสุข

ลำดับที่	ด้านสาธารณสุข	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ในระหว่างการก่อสร้างควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น	39	42.4	1
2	จัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้มาตรฐาน	33	35.9	2
3	ขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลังการก่อสร้างให้ทั่วถึง	35	38.0	3
4	มีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและหลังการก่อสร้าง	37	40.2	4

จากตาราง 21 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านสาธารณสุข โดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรจัดทำทะเบียนคัดกรองและตรวจโรคแรงงานต่างถิ่น ร้อยละ 42.4 รองลงมา คือควรจัดระบบการจัดการขยะและของเสียในชุมชนให้ได้มาตรฐานร้อยละ 35.9 ที่เหลือเป็นขยายการบริการด้านสาธารณสุขระหว่างและหลังการก่อสร้างให้ทั่วถึงและมีแผนป้องกันการเกิดอุบัติเหตุระหว่างและหลังการก่อสร้างเป็นร้อยละ 38.0 และ 40.2 ตามลำดับ

4.4.2.3 ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

จากการสนทนากลุ่มย่อยชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักสำคัญ คือ บ้านหนองตอง เป็นชุมชนชาวเขาเผ่าลีซอและเป็นชุมชนที่ยังคงอนุรักษ์ภาษา ประเพณี การแต่งกายไว้ได้ดีทุกประการ ควรจะอนุรักษ์และส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหากจะมีการก่อสร้างขึ้นจริงชาวบ้านได้ร่วมเสนอแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. มีการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมภายในหมู่บ้านให้เป็นที่รู้จักและส่งเสริมให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว
2. การที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมศิลปะพื้นบ้านของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยควรที่จะมีการส่งเสริมให้พนักงานประจำโครงการใส่ชุดลีซอที่เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่าเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น
3. ส่งเสริมกิจกรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการแนะนำโครงการด้วย

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยได้จัดความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 22)

ตาราง 22 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ลำดับที่	ด้านคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในหมู่บ้าน	33	35.9	1
2	จัดสถานที่ในการนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจในหมู่บ้าน	38	41.3	2
3	ส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่เป็นสื่อในการแนะนำทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	36	39.1	3
4	จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น	48	52.2	4

จากตาราง 22 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยภาพรวม พบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในหมู่บ้าน เป็นร้อยละ 67.7 รองลงมา คือ จัดสถานที่ในการนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมที่น่าสนใจในหมู่บ้าน เป็นร้อยละ 41.3 ที่เหลือเป็นส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่เป็นสื่อในการแนะนำทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เป็นร้อยละ 39.1 และจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมคุณค่าทางประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นร้อยละ 52.2 ตามลำดับ

4.4.2.4 ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

จากการสนทนากลุ่ม ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการฯ ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดจากการก่อสร้างโครงการฯ ในประเด็นหลักที่สำคัญ คือ แนวคิดการกำหนดให้เมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองอนุรักษ์ เช่นเดียวกับหลวงพระบาง ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักของแม่ฮ่องสอนคือธรรมชาติและวัฒนธรรม หาก 2 สิ่งนี้หมดไปการท่องเที่ยวก็อยู่ไม่ได้จึงต้องพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่เดิมโครงการต่างๆ ที่ผ่านการตัดสินใจจากผู้บริหารมักขาดความต่อเนื่องกลายเป็นอนุสรณ์ไว้ให้คนในพื้นที่ตามดูแล แก้ปัญหาและบำรุงรักษาและอาจกลายเป็นสิ่งก่อสร้างที่บดบังทัศนียภาพที่สวยงามของจังหวัดชาวบ้านได้เสนอแนะแนวทางเพื่อลดผลกระทบดังนี้

1. ส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านให้นักท่องเที่ยว โดยการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้านและให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อการกระจายได้สู่ชุมชน
2. จัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งโบราณสถานที่น่าสนใจตามเส้นทางที่มีพื้นที่ขึ้นลงของกระเช้า
3. ตกแต่งหรือจัดสภาพแวดล้อมบริเวณเสารับน้ำหนักให้กลมกลืนกับธรรมชาติ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยได้จัดลำดับความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบ (ตาราง 23)

ตาราง 23 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ

ลำดับที่	ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ	ความถี่	ร้อยละ	ลำดับ
1	ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน	30	32.6	4
2	ให้ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการบริการนักท่องเที่ยวร่วมกัน	52	56.5	3
3	จัดสภาพแวดล้อมของเสาโครงเหล็กและสถานีให้กลมกลืนกับธรรมชาติ	36	39.1	2
4	เตรียมความพร้อมให้ชุมชนเช่น การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การอบรมภาษาต่างประเทศ เป็นต้น	41	44.6	1

จากตาราง 23 แสดงแนวทางหรือมาตรการในการลดผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพ โดยภาพรวม ด้านการท่องเที่ยวและสุนทรียภาพพบว่า หากมีการดำเนินโครงการฯ ควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์และจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ร้อยละ 32.6 รองลงมาคือให้ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการบริการนักท่องเที่ยวร่วมกัน ร้อยละ 56.5 ที่เหลือเป็นจัดสภาพแวดล้อมของเสาโครงเหล็กและสถานีให้กลมกลืนกับธรรมชาติ ร้อยละ 39.1 และเตรียมความพร้อมให้ชุมชนเช่น การอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การอบรมภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 44.6 ตามลำดับ

